

Šiame numery

SKAMBĖKIT PO ŠALIS PLAČIAUSIAS.
PROF. V. VARDYS APIE BALTIJOS
VALSTYBIŲ STUDIJAS VAKARUOSE.
EGZAMINAS NE VIEN CHORAI, BET IR
PUBLIKAI BUS KETVIRTOJI DAINŲ
ŠVENTĖ — POKALBIS SU JOS MUZIKINĖS
DALIES VADOVU PETRU ARMONU.
AUGUSTO FREDERICO SCHMIDT
EILERASTIS.
"GYVENIME NENORIU BŪTI AKMENIU,
O TIK ŽMOGUMI" — PASNEKESIO SU
V. K. JONYNU PABAIGA.
DANOS STANKAITYTĖS RECITALIS
ORCHESTRA HALL CHICAGOJE.
ALGIRO GRIGAIČIO NUOTRAUKŲ PARODA
ČIURLIONIO GALERIJOJE.
NAUJI LEIDINIAI
KULTŪRINĖ KRONIKA.
AKADEMINĖS PROŠVAISTĖS.

Baltijos valstybių studijos Vakaruose

Referatas, skaitytas Lituanistikos instituto suvažiavime gegužės 29 d. Chicagoje.

V. S. VARDYS

Kalbant apie baltologijos ty. Baltijos kraštų, Baltijos regiono studijas, reikia kalbėti apie mums patiemis ir taip pat nebaltečiams gerokai naujas studijines sąvokas. Pirma, susiduriame su regionalinių studijų sąvoka, antra, su Baltijos kraštų kaip vieneto aptarimu. Regionalinės studijos gal neprasidėjo Amerikoje, bet Amerikoje jos labiausiai išaugo. Pradininkai buvo sovietologai. Po antrojo pasaulinio karo Amerikai labai greit reikėjo išmokslinti Sovietų Sąjungą pažįstančių akademinių specialistų. Kolumbijos universiteto profesūra parengė interdisciplinarinį regioninių studijų planą, kuris atrodė galės greitai ir palyginti paprastai patenkinti specialistų paruošimo reikalavimą. Interdisciplinariųjų studijų idėja tačiau taip prigijo, kad, nors laikyta laikine, Rusijos ir Rytų Europos studijų programa Kolumbijoje liko nuolatine ir išplito visame krašte. Vėliau tas pat principas buvo priimtas ir kitoms svarbioms pasaulio dalims ar civilizacijoms studijuoti: Lotynų Amerikai, Afrikai, Azijos regionams, net ir Vakarų Europai ir jos regionams, skandinavų regionui. Interdisciplininė regionalinė programa turi dvi dalis: kalbinį paruošimą ir, antra, socialinių mokslų ty. politinės santvarkos, istorijos, literatūros, geografijos, antropologijos, sociologijos ir pan. dalį.

Apie regionalinį Baltijos valstybių vieneta

Regionalinę studijinę programą sudarant, visų pirma iškyla regiono definicijos nustatymo problema. Reikia pasakyti, kad Baltijos valstybės tik moderniais laikais pradėtos laikyti vienetu. Iš tikrųjų, Latvijos ir Estijos istorija ir išsivystymas iki pirmo pasaulinio karo daug kuo skyrėsi nuo Lietuvos. Dar trisdešimtųjų m. dekadėje anglai galėjo su geroka doze teisybės sakyti, kad tas tris valstybes skiriančių elementų yra nemažiau negu jas jungiančių. Latvijos ir Estijos išsivystymas vyko panašiais etapais, panašiu kultūrinio ir politinio įtakų vedamas. Lietuvos socialinei kaitai vadovavo gerokai skirtingi veiksniai. Baltijos Valstybių (LLE) ir "baltų" kaip tų valstybių gyventojų sąvokos yra labai nesenos, esmėje kildintos tik nuo antrojo pasaulinio karo metų. Tradiciniams Europos istorikams, pirmoje eilėje vokiečiams, ilgą laiką buvo sunku priimti vieningo palyginamojo istorijos traktavimo idėją. Šimtmečiais ir dešimtmečiais, *Baltenland* vokiečiams buvo Kuršas, Livonija ir Estija, ne Lietuva. *Baltendeutsche* buvo Latvijos ir Estijos, ne Lietuvos vokiečiai. Ta-

V. K. Jonynas

Žydintis miškas (akvarelė)

čiau jau ir vokiečiai yra peržengę Rubikoną profesorius Georg von Rauch veikalų *Die Geschichte der baltischen Staaten* (1970). Trijų Baltijos valstybių traktavimas toje knygoje dar nėra tematinis ir palyginamasis, dar Latvija ir Estija tebeužima atskirą ir pagrindinę vietą, tačiau jau aiškiai matyti stengimasis analizuoti visas tris palyginamoje sistemoje. Jau ir pats visų trijų suvedimas po vienu stogu reiškia didelį pažiuosį Baltijos regioną pasiekimą.

Iš tikrųjų šiandien palyginamasis tematinis prie Baltijos Valstybių priėjimas yra labai nor-

malus. Jei vis dėlto mūsų trijų kraštų istorija gerokai skyrėsi vi nuo kito iki pirmojo pasaulinio karo, panašiu institucijų ir kultūrinių įtakų aplinkoj vyko gana greitas bendrėjimas nepriklausomai, kuris 1940m. tapo užantspauduotas dar ir likimo bendrumu. Sovietinės santvarkos institucijų ir režimo viendūmas per daugiau kaip 30m. yra labai subendrinęs baltų ekonominio, politinio, kultūrinio išsivystymo schemą, suvienodinęs problemas ir rūpesčius, sutapatinęs ateities likimą. Baltijos respublikose pakeliavęs ir su žmonių priėjimas yra labai nor-

pastebės dar ir šiandien egzistuojanti skirtumų tarp trijų tautų ir jų kultūrų. Bet ne tik tų tautų spauda šiandien jau įžvelgia naujų žmonių mentalitetą, parodo didelį jų bendrumą kaip vieneto, egzistuojančio šalia kitų Sovietų Sąjungos tautų. Anglų istorikų charakteristikos iš 30-ųjų metų šiandien jau nebegalioja.

Nežiūrint Baltijos kraštų bendrų bruožų, regionalinės Baltijos studijos Amerikoje neišsivystė. Priežastis labai paprasta: per mažas dėmesys Baltijos pakraščiui, kuris su savo problemomis praeitimi žūva tarp pasaulio didžiųjų kontinentų; o taipgi baltų kalbų ne-

žinojimas. Kad senoji emigracija būtų buvusi aukštesnio išsilavinimo lygio, gal baltai būtų radę atliktą bent pionierių veiklą. Dabartinė aplinkybė, naujai emigracijai, ir teisingiau pasakius, jos viduriniai generacijai teko tas pionierinis darbas. Pionieriniame laikotarpyje dar ir tebegyvename, nors padėtis jau taisosi dviem svarbiais atžvilgiais. Pirmas, išaugo generacija, pilnai, ne iš dalies, mokslus išėjusi Amerikoje ir kalbanti grynai naujoji akademine kalba. Antra, pionierinio darbo ir naujų akademikų intereso rezultate gerokai pasikeitė akademinių požiūris į Baltijos temų studijavimą ir tokių darbų spausdinimą. Prieš mažiau nei dešimtį, baltas akademikas užskaitė už baltų temų studijavimą iš gero lygio universiteto beveik negavo. Reikėjo dargi teisintis, kodėl tokių temų imamasi ir, taip sakant, vilkti baltų temas ir spaudinius kaip šalutinę naštą, kurią kolegų leido tempti kaip asmeniniam draugui, kuris savo standartiniais darbais jau buvo įrodęs, kad turi profesionalo bilietą. O jeigu toks baltas akademikas nesirūpina savo akademine ateitimi, tegu jįsi peckiojasi ir rašydamas apie baltus. Šalia to, grynai amerikietinės kilmės baltų studijų, autoriai iš savo kolegų ir profesorių, laikui bėgant, gavo sugestijų palikti baltų studijas ir rašyti apie ką nors, kas "turi ateities".

Kas padaryta ir kas daroma

Atmosferos pasitaikymas tačiau nereiškia, kad šiandien įmanoma įsteigti baltologinių studijų programą. Viena, akademinėje pasaulyje interdisciplinarinė palyginamosios studijos metodologija yra praradusi pažangaus studijinio metodo vardą ir regioninės (area studies) programos ima pamažu nykti. Antra, nei privačios fondacijos, nei federalinė valdžia šiandien nebeskiria reikšmingesnių fondų sovietinėm ar rytų Europos studijoms vystyti. Baltijos gi studijos priklauso šiai paskutiniajai kategorijai. Visa tai reiškia, kad tokios studijos reikalinga bus organizuoti kuklesniais būdais, gal daugiausia pačių baltų finansais.

Reikia pasakyti, kad jei Amerikoje baltologijos studijos dar neišjudintos, net 1970 metais, Europoje reikalai klostėsi kiek kitaip. Žinoma, kalbant apie Europą, turima minty Vokietija. Tenai domėjimasis baltų studijomis buvo gyvas jau penkiasdešimtųjų dekadėje. Valdžia finansavo baltų tyrimo ir studijų institutą Bonnos universitete, kur dirba profesorius Zenonas Ivinskis ir Jakobs Ozols. To Instituto biudžetas labai mažas, bet jis pajėgė išleisti gerą savo žurnalo *Commentationes Balticae* numerį. Vokietijos katalikų vyskupai finansuoja jau eilę metų veikiančią *Institutum Balticum* Taunus mieste. To instituto vedėjas latvis dr. Namsons leidžia dabar

Sidabrinis ežeras

(Iš A. Grigaičio foto parodos, kurios recenziją žiūr. 7 psl.)

Nuotrauka Algirdo Grigaičio

(Nukelta į 2 psl.)

Skambėkit po šalis plačiausias

Grįžkime į tolimą Wuerzburgo miestą Vokietijoje, į 1946 metus, į spalio 8 dieną. Vyksta Dainų šventė. Diriguoja trys jauni dirigentai: V. Šimkus, Br. Budriūnas ir Br. Jonušas. Chorai atvyko iš Bamberg, Fuldos, Hanau, Schweinfurto ir kitų Vokietijos vietovių. Čia matome ir mišrųjį latvių chorą, sudarytą iš 200 dainininkų. Jam vadovauja Z. Miltnieks, P. Banders ir A. Riezniks. Lietuvių mylimiausios melodijos "Kur bėga Šešupė", "Lietuva brangi" bendro likimo audinyje glaudžiasi prie latvių "Beverina dziedonis", "Dizais pusis". Graži bendradarbiavimo valanda! Šalia riogsančių stovyklinių griuvėsių dainos skamba pergalingai. Ir skaitome anuometiniame laikraštyje "Apžvalga" išpūdingą šventės pabaigos aprašymą: "Tūkstantinė minia staiga į sustingusį orkestrą pradėjo himną. Vėliavos slinko žemyn... Nusileido latvių vėliava, lietuvių trispalvė ir Amerikos žvaigždėtoji".

Sveikiame ir praeitį ir džiaugiamės tokiais pakiliais sąsprendimais. Jie aukso raldėmis įsirėžė mūsų išeivijos istorijoje. Egzodo žingsnius, nežūrint sąlygų, visuomet lydėjo ir lydi daina, šviesi ar tamsi, linksma ar liūdna, bet miela. Ji yra mūsų antroji siela, antroji tėvynė, auklėtoja, paguoda ir džiaugsmas. Poeto Maironio žodžiai "ir skambėkit mūsų dainos po šalis plačiausias" pranašiskai virto tikrove. Šiandien sunku rasti didesnę lietuvių koloniją, kuri neturėtų ar bent vienu kuriuo metu neturėtų choro.

Vien chorų nepakako. Mūsų ankstyvieji emigrantai ir pabėgėliai po antrojo pasaulinio karo nuolat puoselėjo stambaus masto tradiciją—visuotinę dainų šventę. Kas ją išrado, kaip ji klestėjo ir kodėl mes taip ją mėgstame? — geriausiai galėtų atsakyti muzikologai. Vertėtų tik paminėti faktą, kad tuo metu, kai latviai savo tėvynėje būrėsi į bendrą dainų šventę (1873) ir po to ją kartojė kas ketvrti metai, lietuviams net chorų steigimas buvo draudžiamas. 1889 m. įsikūrusi Dainos dr. J. Naujalis vadovaujama, repetuoti galėjo tik slapta Veršvų girioje, prie Kauono.

(Nukelta į 2 psl.)

BALTIJOS VALSTYBIŲ STUDIJOS

(Atkelta iš 1 psl.)

jau bene vienintelį likusį baltų studijų žurnalą (*Acta Baltica*). Svedijoje dabar yra įsisteigęs Baltų studijų institutas, prof. Bruno Kalnins vadovaujant. Bet tai privati įstaiga. Valdžia ją remia tik atskiriems projektams vykdyti; dabar davė šiek tiek pinigų baltiečių gyvenimui Svedijoje studijuoti.

Tačiau ir Europoje, didėle dalimi, baltologinės studijos į priekį buvo pastūmėtos individualios iniciatyvos, individualių mokslo žmonių. Vokietijoje pasirodė ir pirmas Vakaruose stambus mokslinis veikalas apie Baltijos valstybių okupavimą. Tai Boris Meisnerio *Die Sowjetunion, die baltische Staaten und das Voelkerrecht* (1955). Amerikoje, be jau seniai einančio, bet žurnalistiskai orientuoto *Baltic Review*, baltologinės studijos buvo vykdomos individualių žmonių iniciatyva. Tų studijų produktas — individualių mokslo vyrų darbai. Šie darbai, skirtingai nuo ankstesniųjų, turėjo labiau baltinį, kolektyvinį charakterį, t. y. buvo palyginamosios studijos. Tarp jų labiausiai minėtinos dr. Alberto Tarulio knygos.

Salia individualių darbų, knygų ir straipsnių, nuo maždaug 1965 m., daugiausia baltų mokslo vyrų dėka, sutirštėjo akademinis dėmesys baltologinėm studijom, o taip pat pavienių baltų kraštų studijom, įvairiuose universitetuose. Pavyzdžiai gali būti Baltijos tautų literatūroms skirta konferencija Ohio State universitete, graži lingvistikos konferencija Pennsylvania State universitete, istorijai ir kultūrai skirtos paskaitos Wisconsin universitete (Madison), estų literatūrai skirta paskaitų serija Yale universitete, baltų knygų recenzijų įvedimas ir išplėtimas Oklahoma universiteto leidžiamam tarptautiniam literatūros žurnale *Books Abroad*. Šiuo žymėtinai įvykiams suriša ir eilę vardu: Rimvydas Šilbajoris ir Ilze Lehistė Ohio, William Schmalstieg Pensylvanijoje, Alfred E. Senn Wisconsin, Alexis Rannit Yale, Ivar Ivask Oklahomoje. Eilėje universitetų jau iš ankstesnių metų dėstomos baltų kalbos ir lingvistika. Pagrindinė vieta šioje srityje užima Pensylvanijos universitetas Philadelphiaje. Lietuvių kalba ar lingvistika, o net ir literatūra, randama ne tik Annhurst kolegijoje, bet ir Pennsylvania State un-te, Ohio State, Northwestern un-te, Kalifornijos un-te Los Angeles, nors biudžeto apriaišimai neigiamai atsiliepia į tokių išlaikymą ar plėtimą. Fordhamo universitete turime lituanistines vasaras. Lietuvių Fondo dėka lietuvių kalba buvo dėstoma Western Michigan un-te, Estų — Indianos ir Kalifornijos (Los Angeles) universitetuose. Specialų Baltijos kraštų istorijos "kursą, apimančią Suomiją ir Baltijos valstybes, Western Michigan un-te ne labai seniai, nuo 1965 metų, ėmė dėstyti profesorius Emmanuel Nodel. Kalifornijos un-te Irwine profesorius Taagepera dėsto kursą apie Estiją.

Susirūpinta paskutiniuoju metu ir bibliografiniais telkiniais. Iki šiol niekas nestėmė nedėkingo, bet be galo reikalingo, darbo surinkti visą medžiagą apie baltų bibliografiją Amerikoje ir Kanadoje. Paskutiniu metu tokio darbo ėmėsi Adomas Kontautas, dirbęs vieno Kanados un-to bibliotekoje. Tai didelis užmojis, tačiau tai ne vieno žmogaus jėgoms. Kent State universitete doktorantas John Cadzow visai neseniai išrūpino universiteto bibliotekoje atskirą baltų kolekcijai skirtą kambarį, kurin iki

šiol surinkta 2,000 knygų, daugiausia lietuviškų. Biblioteka pradėjo ir retų baltų leidinių mikrofilmavimą. Tai puiki iniciatyva, remiama Kent State profeso. Šis darbas taip pat atrodė vienam žmogui neįmanomas, nors jaunas is škotų ir lietuvių kilmės amerikietis ir sugeba organizuoti paramą. Ko gero Kent State un-te, laikui bėgant, atsidurs ir prelato Juro Alka.

Baltijos studijoms skatinti draugija ir lietuviškas įnašas

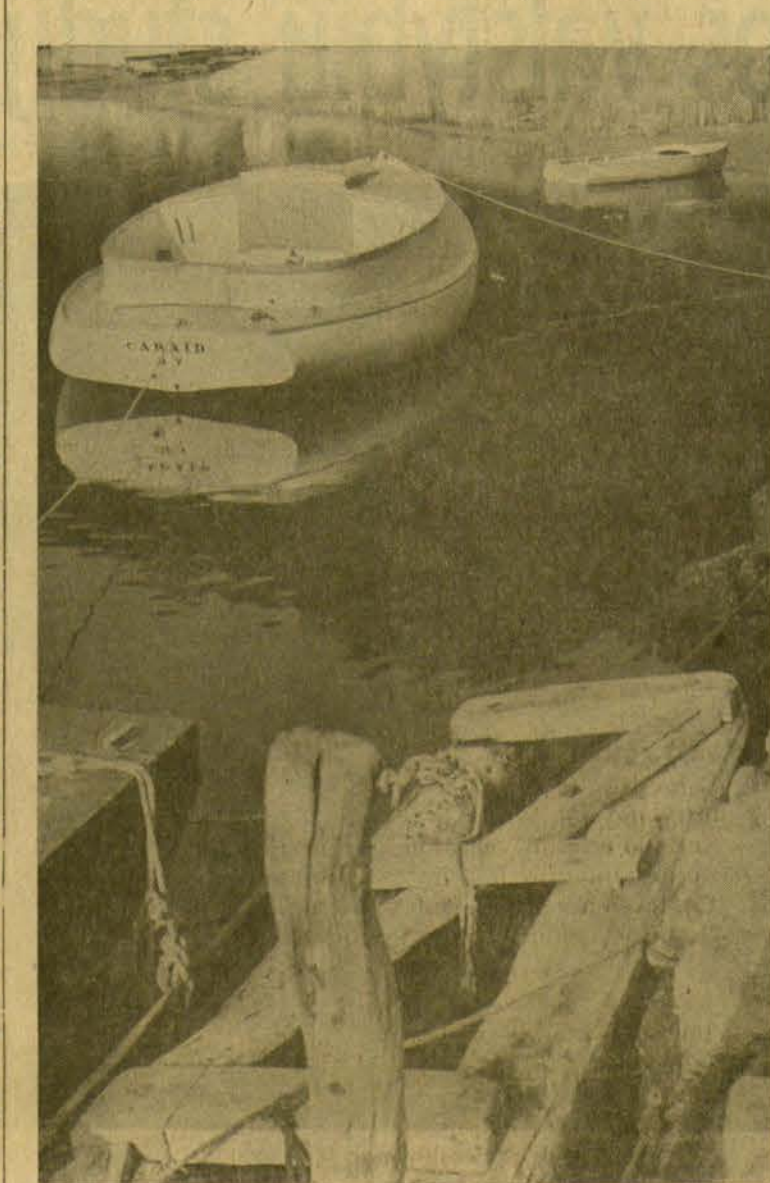
Didžiulį Baltijos studijų populiarinimo ir organizavimo darbą vykdė 1970 m. įsikūrusi Baltijos Studijoms Skatinti Draugija (Association for the Advancement of Baltic Studies, Inc.). Toji draugija susikūrė, reikia pripažinti, latvių iniciatyva, kurie jau 1968 m. pajėgė suburti baltiečių būrį pirmajai baltų studijų konferencijai suorganizuoti. Toji konferencija įvyko 1968 m. lapkričio mėnesį Maryland universitete. Konferencijos darbai yra užrašyti Konferencijos darbų santraukoje. Šiame susibūrimo buvo sutarta steigti moksline draugiją ir sudarytas tai draugijai organizuoti komitetas, kurio pirmininku tapo latvis prof. Gundar King (Kenins), Pacific Lutheran University. Sekė įstatų sudarymas, draugijos inkorporavimas New Yorko valstijoje, nuo mokesčių atleidimo gavimas, ir pirmieji rinkimai. Pirmininku buvo išrinktas Vytautas Vardys. Septynių žmonių valdyboje Rimvydas Šilbajoris užima viceprezidento vietą. Mūsų visų bičiulis William Schmalstieg yra sekretorius — išdėtininkas. Du valdybos nariai yra latviai: prof. Edgar Anderson ir Gundar King. Du estai: Jaan Puhvel iš Kalifornijos universiteto Los Angeles ir Herbert Valdsaar iš Du Pont korporacijos. Šiuo metu, reikia pridėti, vyksta nauji rinkimai. Pirmininku nominuotas Jaan Puhvel. Jeigu rinkimai praeis kaip tikimasi, tarp valdybos narių bus William Schmalstieg, Kestutis Skrupskelis, Lituanus ko-redaktorius, ir Vytautas Vardys, šį kartą jau paprastu nariu ir nominacijų komisijos pirmininku.

Po pasisekusios pirmosios konferencijos, Draugija suorganizavo antrąją baltų studijų konferenciją, įvykusią San-Jose State kolegijoje prie San Francisco.

Abiejose konferencijose iniciatyva priklausė latviams. Pirmą konferenciją organizavo komitetas, vadovaujamas Janio Gaigulio, antrąją — komitetas, vadovaujamas profesoriaus Andersono. Šioji konferencija gana detaliai buvo aprašyta Aiduose, todėl į tolesnį jos nusakymą nesileisju. Užtenka paminėti, kad ji tęsėsi keturias dienas, kad buvo skaityta daugiau kaip šimtas referatų, kad programoje dalyvavo apie 130 mokslo žmonių iš šešių kraštų, jų tarpe Vokietijos, Švedijos, Šveicarijos, Kanados ir net Australijos. Taigi konferencija savo moksline apimtimi buvo didesnė nei daugelis mūsų garsių kultūros kongresų. Ji buvo taigi tarptautinė ne tik atstovaujiamų kraštų bet ir tautybių šaukimui. Iš Vokietijos atvyko žinomi baltų studijų puoselėtojai profesoriai Manfred Hellman, Hans von Rimscha, Dietrich Loeber. Žinomų ne baltų vardu buvo ir daugiau: Donald Tredgold, David Dallin, Nicholas Riazanovsky, Raphael Sealy, Stanley W. Page, Walter Kirchner, Richard F. Staar ir kt.

Kita konferencija įvyks Kanadoje, Toronto universitete, 1972 m. geg. 11—14 d. Ją kosponzoruoja Toronto un-tas. Šios konferencijos programos organizavimas yra daugiausia estų rankose. Programos komiteto pirmininkas

yra profesorius Mardi Valgamae. Salia konferencijų, Dr-ja leidžia savo biuletenį, Bulletin of Baltic Studies, kuris išeina keturis kartus per metus ir sutelkia įdomios medžiagos apie baltų studijinius ir akademinis darbus. Draugija taip pat leidžia konferencijos darbų santraukas. Šiuo metu Draugija yra apjungusi apie 350 mokslo žmonių, kurių reprezentuoja apie šimtą uni-

Prieklauskos idilė...

Nuotr. V. Maželio

versitetų ir kolegijų. Du narių trečdaliai turi doktoratus. Kiti magistrų laipsnius. Vien tik diplomuotų tėra pora tuzinų. Pagal įstatus, į Draugiją neįprami kolegių nebaigę, nors ateity norima sudaryti galimybę studentų priklausimui. Įstatai leidžia visiems draugijos nariams rinkti vadovybę, renkamus tačiau gali būti tik daktarai ir magistrai. Šiuo patvarkymu Draugija nori pabrėžti savov moksline charakterį.

Draugijos potencialas turėtų būti aiškus jau vien iš tos trumpos apžvalgos. Pagrindinis Draugijos nuopelnas, kad jau sekasi — ir jei toliau bus protingai dirbama — pasiseks įpilietinti Lietuvai, Latvijos ir Estijos studijas Amerikos universitetuose, žurnaluose, leidyklose. Tai jos pagrindinis artimas tikslas ir tuo keliu gerokai nueita.

Draugijos iškelia specialų uždavinį mokslo žmonėms lietuviams. Uždavinys paaiškėja, pažvelgus į kai kurias statistikas. Iš 130 antrosios baltų studijų konferencijos programos dalyvių lietuvių tebuvo tik 15 arba tik 12 proc. Iš 350 Draugijos narių, tik 30 arba 8 proc. tėra lietuviai. Tai nepaprastai mažas procentas. Neturime duomenų, ar mūsų akademikų JAV yra proporcingai tiek mažiau kiek lietuvių ir estų, tačiau tai atrodo neįtikima. Greičiausiai, kad mūsų lietuvių yra mažiau, tik mūsų šaliai yra mažiau rangūs, daugiau konservatyvūs. Mūsų šaliai gal būt mažiau humanitarų ir socialinių mokslų atstovų. Tačiau Draugijon laukiami visi; Baltijos studijoms priklauso ne tik menai, bet ir mokslai ir technologija ir medicina. Manau ir žinai, kad mūsų specialistai seką tik mokslų išsivystymą Lietuvoje ir kituose Baltijos kraštuose, kad savo žiniom nori pasidalinti su

kitų sričių specialistais, o kartu nori ką naujo sužinoti savo ir savo srityje apie lietuvių ir estų darbus. Leiskite ir skelbimą: nario mokeskis 10 dol. metams. Mokestis bei bet kokios aukos yra nurašomos nuo federalinių mokesčių. Nario mokeskis ima ir Bulletin of Baltic Studies prenumeratą. Draugija turi savo eksperimentinį biurą, kuriam vadovauja latvis Janis Gaigulis, bet ku-

listų pareikalavimo, nėra pilno ir nuo chorų veiklos priklauso mūsų kultūrinio gyvenimo lygis. Taip pat ir lietuvių kompozitorių kūrybingumas. Dažnai dainų švenčių paunksmėje vyksta jaunimo ar kultūros kongresai, literatūros vakarai, meno parodos.

užsiėmimo užduočių. Tai reiškia tačiau, kad baltologijoje ir toliau labiausiai reikšis baltų kilmės jaunimas, ypač socialiniuose moksluose, nes kitas jaunimas susidurs su gero kilmės kliūtimis: baltų kalbų nežinojimu ir sunkumu jas išmokyti dėl priemonių nebuvimo, o taip pat intereso stoka; ta intereso baltų kilmės jaunimas atsineša jau iš namų. Šis baltų studijų apribojimas, mano nuomone, nėra esminis. Svarbu, kad mūsų pačių tarpe būtų pakankamas nusiteikimas tas studijas paremti. Pavyzdžiui, aš siūlyčiau sukaupti resursus per afiliaciją su Baltų studijoms skatinti draugija. Lituanistikos institutas galėtų parodyti pavyzdį ir estams ir latviams. Kita, laikas būtų pasvarstyti, ar stengiantis išvystyti baltų studijų centrą, institutą, nebūtų galima sukaupti resursus baltologijos ar bent lituanistikos studijų profesoriui įsteigti, kaip tai yra padarę ukrainiečiai Harvardo universitete.

Dar svarbiau baltų studijų atelčiai yra sveikų darbo kriterijų pasirinkimas. Visų pirma, tų studijų vystymą reikėtų palyginamąja kryptimi, skatinant ne vien tik lietuvių ar estų ar latvių, bet palyginamąjį žvilgį į Baltijos tautų išsivystymo problemas, kur tai tinkama. Antra, ypač svarbu yra išugdyti disciplinos kompetenciją, ją dargi praturtinti baltų kalbų vispusiu mokėjimu. Trečia, negalima tų studijų palikti aprašomosios istorijos ar statistikos lygyje. reikia skatinti, kad tom studijom būtų pritaikoma pati naujausioji atskirų socialinių mokslų, politinių mokslų, ekonomijos, sociologijos, ir t.t. technika ir metodologija.

Ne politikos tarnaitės, bet mokslo magistrės kelias

Yra ir dar viena išskirtina svarbi problema, kurią reikia iškelti. Jinai yra bendra lituanistinėm, latvistinėm ar estinėm studijom, tačiau ją reikia ypač atžymėti baltologijoje, kadangi baltologijoje vartojame daugiausia anglišką ir kitą vakarietišką kalbos medžiagą ir tuo būdu pasidarome Vakarų mokslo dalis. Ši problema — tai baltų studijų supolitizavimas, supolitizavimas. Visose trijose emigracinėse bendruomenėse beveik viskas yra subordinuota emigrantiška politikai. Bendr. svarbūs sluoksniai dažnai visai atsisako santykių su tomis pastangomis, kurios neneša tiesioginių politinių (ir dargi (Nukelta į 6 psl.)

Zvelgiant baltologijos studijų ateitin

Prieš kalbant apie šiuos kriterijus, reikia tačiau pasakyti, kad baltologija daugumai mokslo vyrų liks šalutiniu dalyku, nes negalima laukti stambių studijinių programų sukūrimo ir grynai baltistinių studijų specialistų išugdymo. Kaip anksčiau aiškinome, Baltijos regionas yra per mažas patraukti šimtų tūkstančių ir milijonų reikalingą dėmesį. Tačiau galima ir reikėtų tikėtis tam tikro akademinio baltistinių studijų centro sudarymo kuriame centriniame JAV universitete. Baltologija liks šalutiniu dalyku, nes baltų studijoms lemia patikti sovietinių ir rytų Europos studijų dalimi. Vakaruose nėra institucinio baltų studijų specia-

Kertinė Parastė

(Atkelta iš 1 psl.)

koncertai... Be to, organizatoriams apsipratus su tokios apimties kolektyvo subūrimu, nesibijoma ir kitų stambių parengimų.

Kiekviena dainų šventė turi ir savo poetus. Ju lyrika visuomet įkvėpdavo kompozitorius. Anksčiau C. Sasnauską ir eilę kitų muzikų žavėjo Maironis. Šiandien Jonas Aistis, K. Bradūnas, B. Brazdžionis ateina talkon su savo tekstais. Neseniai spaudoje buvo sukomu, kad St. Santvaras yra J.

Dar svarbiau baltų studijų atelčiai yra sveikų darbo kriterijų pasirinkimas. Visų pirma, tų studijų vystymą reikėtų palyginamąja kryptimi, skatinant ne vien tik lietuvių ar estų ar latvių, bet palyginamąjį žvilgį į Baltijos tautų išsivystymo problemas, kur tai tinkama. Antra, ypač svarbu yra išugdyti disciplinos kompetenciją, ją dargi praturtinti baltų kalbų vispusiu mokėjimu. Trečia, negalima tų studijų palikti aprašomosios istorijos ar statistikos lygyje. reikia skatinti, kad tom studijom būtų pritaikoma pati naujausioji atskirų socialinių mokslų, politinių mokslų, ekonomijos, sociologijos, ir t.t. technika ir metodologija.

Ne politikos tarnaitės, bet mokslo magistrės kelias

Yra ir dar viena išskirtina svarbi problema, kurią reikia iškelti. Jinai yra bendra lituanistinėm, latvistinėm ar estinėm studijom, tačiau ją reikia ypač atžymėti baltologijoje, kadangi baltologijoje vartojame daugiausia anglišką ir kitą vakarietišką kalbos medžiagą ir tuo būdu pasidarome Vakarų mokslo dalis. Ši problema — tai baltų studijų supolitizavimas, supolitizavimas. Visose trijose emigracinėse bendruomenėse beveik viskas yra subordinuota emigrantiška politikai. Bendr. svarbūs sluoksniai dažnai visai atsisako santykių su tomis pastangomis, kurios neneša tiesioginių politinių (ir dargi (Nukelta į 6 psl.)

Zvelgiant baltologijos studijų ateitin

Prieš kalbant apie šiuos kriterijus, reikia tačiau pasakyti, kad baltologija daugumai mokslo vyrų liks šalutiniu dalyku, nes negalima laukti stambių studijinių programų sukūrimo ir grynai baltistinių studijų specialistų išugdymo. Kaip anksčiau aiškinome, Baltijos regionas yra per mažas patraukti šimtų tūkstančių ir milijonų reikalingą dėmesį. Tačiau galima ir reikėtų tikėtis tam tikro akademinio baltistinių studijų centro sudarymo kuriame centriniame JAV universitete. Baltologija liks šalutiniu dalyku, nes baltų studijoms lemia patikti sovietinių ir rytų Europos studijų dalimi. Vakaruose nėra institucinio baltų studijų specia-

listų pareikalavimo, nėra pilno ir nuo chorų veiklos priklauso mūsų kultūrinio gyvenimo lygis. Taip pat ir lietuvių kompozitorių kūrybingumas. Dažnai dainų švenčių paunksmėje vyksta jaunimo ar kultūros kongresai, literatūros vakarai, meno parodos.

užsiėmimo užduočių. Tai reiškia tačiau, kad baltologijoje ir toliau labiausiai reikšis baltų kilmės jaunimas, ypač socialiniuose moksluose, nes kitas jaunimas susidurs su gero kilmės kliūtimis: baltų kalbų nežinojimu ir sunkumu jas išmokyti dėl priemonių nebuvimo, o taip pat intereso stoka; ta intereso baltų kilmės jaunimas atsineša jau iš namų. Šis baltų studijų apribojimas, mano nuomone, nėra esminis. Svarbu, kad mūsų pačių tarpe būtų pakankamas nusiteikimas tas studijas paremti. Pavyzdžiui, aš siūlyčiau sukaupti resursus per afiliaciją su Baltų studijoms skatinti draugija. Lituanistikos institutas galėtų parodyti pavyzdį ir estams ir latviams. Kita, laikas būtų pasvarstyti, ar stengiantis išvystyti baltų studijų centrą, institutą, nebūtų galima sukaupti resursus baltologijos ar bent lituanistikos studijų profesoriui įsteigti, kaip tai yra padarę ukrainiečiai Harvardo universitete.

DR. C. K. BOBELIS
INKSTŲ IR SLAPUMO TAKŲ
CHIRURGIJA
Tel. 695-053 — Elgin
425 No. Liberty Street
Route 25, Elgin, Illinois

Tel. ofiso HE 4-5849, rez. 388-2233
DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val.: pirm., ketv., 1 iki 7 popiet.
antr., penkt., 1-5, treč. ir šešt. tik
sustatara.

Dr. Ant. Rudoko kabineta peram
DR. EDMUND E. CIARA
OPTOMETRISTAS
2709 West 51st Street
TEL. GR 6-2400
Val. pagal susitarimą: pirmad. ir
ketv. 1-4 ir 7-9; antrad. ir penkt.
10-4; šeštad. 10-2 val.

Ofs. 735-4477 Rez. PR 5-6960
DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
SPECIALYBĖ — NERVŲ IR
EMOCINIS LIGOS
CRAWFORD MEDICAL BUILDING
6419 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

Rezid. Tel. GI 8-0873
DR. W. M. EISIN - EISINAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6132 So. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei ne-
atsiliepiu, skambinti: MI 8-0001.

Ofiso Tel. PR 8-2320
Namu — rezid. — Prospect 8-9081
DR. JANINA JAKŠEVIČIUS
JOKSA
VAIKŲ LIGOS
2656 West 63rd Street
Pirmad., antrad., ketvirtad. ir penkt.
nuo 12 iki 3 val. ir nuo 6 iki 8
val. vak., šeštad. nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PO 7-6000 Rez. GA 3-7278
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
VAL.: kasdien nuo 1-4 p. p. ir p.
iki 8 val. Trečiad. ir šeštad. uždaryta.

Ofiso ir buto tel. Olympic 2-1381
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Val. kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiad. ir
šeštad. tik sustatara.

DR. ALG. KAVALIONAS
VIDAUS LIGŲ IR KRAUJO
SPECIALYBĖ
5540 South Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą.
Skambinti — 585-2525
Telef. veikla 24 val.

Tel. RELiance 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
(Lietuvis gydytojas)
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3925 West 59th Street
Val.: pirmad., antrad., ketvirtad. ir
penktad. nuo 12-4 val. p. p. 6-8
val. vak., šeštad. 12-2 val. p. p. ir
trečiad. uždaryta.

DR. ANNA BALIUNAS
AKIŲ, AUSŲ, NOSIŲ IR
GERKLES LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
2858 West 63rd Street
Val.: kasdien 10-12 val. ir 7-9 v.
vak. Šeštadieniai 10-1 val. Trečiad.
uždaryta. Ligoniai priimami sustatara.
Ofiso telefonas: PR 8-3229
Rez. telef. WALbrook 5-5076

Rezid. Telef. 239-4683
DR. K. G. BALUKAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6449 So. Pulaski Road (Crawford
Medical Building) Tel. LU 5-6446
Pirma ligonius pagal susitarimą.
Jei neatliepiu skambinti 374-8012

DR. VL. BLAŽYS
PLAUCIŲ IR VIDAUS LIGOS
2501 West 63rd Street
Kampas 63-009 ir California
Valandos pagal susitarimą:
Pirmad., antrad., ketvirtad. nuo
6 iki 7:30 val. vakaro.
Šeštad. nuo 2 iki 3:30 val.
Trečiad. ir penktad. uždaryta.
Ofiso telef. 476-4043
Rezid. tel. WALbrook 5-3048

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
KODIKIŲ IR VAIKŲ LIGŲ
SPECIALISTE
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Pirmad., antrad., ketvirt. ir penkt.
nuo 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo
6-3 val. vakaro. Trečiad. nuo
11 val. ryto iki 1 val. p. p. Šeštad.
11 val. ryto iki 3 val. p. p.
Ofiso telef. RE 7-1168
Rez. tel. 239-2919

Tel. ofiso ir buto Olympic 2-4159
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1443 So. 50th Ave., Cicero
Kasdien — 3 val. ir 6-8 val. vak.
išskyrus trečadienius
Šeštadieniai 12 iki 4 popiet.

Perskaite "Draugą", du-
kite kitiems pasiskaityti.

Gaidelio poetas, K. Bradūnas —
D. Lapinskas, o B. Brazdžionis —
Br. Budriūnas.

Prisimenant Wuerzburgo šventę, norėtusi, kad lietuvių chorų saskrydžiuose dalyvautų ir vienas kitas pabaltiečių choras. Bent simboliškai. Jeigu šiemet šitai buvo primiršta ar nesusipėta, tegu tai būna priminimas atečiai. Juk 1930 m. Kaune, Vileišio aikštėje, šalia 207 Lietuvos chorų, išsiri-kiavo ir skambus latvių vėlietas. Šiandien kaip tik derėtų paryškinti pabaltiečių likimo vienin-gumą. Toks dvasinis bendradar-biavimas prailgins mūsų egzis-tencijos dienas ir prisidės prie mūsų tėvynių išlaisvinimo.

Pr. V.

DR. MARIJA LINAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
2817 West 71st Street
Telef. HEmlock 6-3545
(Ofiso ir rezidencijos)
(Ligonius priima sustatara)

Ofiso HE 4-1818 Rez. PR 6-9801
DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ VIDAUS LIGOS
2454 West 71st Street
(71st ir Campbell Ave. kampas)
Ofisas laikinai uždarytas, apie at-darymą bus pranešta vėliau.

DR. FRANK PLEČKAS
OPTOMETRISTAS
Kalba lietuviškai
2618 W. 71st St. — Tel. 737-5149
Tikrina akis. Pritaiko akinius ir
"contact lenses".
Val. pagal susitarimą. Uždaryta treč.

DR. A. PUSTELNIKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ VIDAUS LIGOS
5159 South Damen Avenue
Tel. Ofiso PR 6-7800; Namų 925-7697
Valandos tik pagal susitarimą
Trečadieniai uždaryta

DR. ZIGMAS RUDAITIS
SPEC. ORTHOPEDIJOS LIGOS
2745 West 69th Street
Tel. 737-2290: ofiso ir rezidencijos
Pirma ligonius tikrai sustatara —
(By appointment)

DR. LEONAS SEIBUTIS
INKSTŲ, PUSLES IR PROSTATO
CHIRURGIJA
2656 West 63rd Street
Val. antrad. nuo 1-4 popiet
ir ketvirtad. nuo 5-7 vakare
Ofiso tel. 776-2880; rez. 448-5545

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas: 4255 W. 63rd Street
Ofiso tel. RELiance 5-4410
Rez. GRowell 0-0617
Valandos: pirm., ir ketv. nuo 12 val.
iki 2 val. p. p. ir nuo 7 iki 8 v. vak.
antr. ir penkt. nuo 12 iki 2 val. p. p.
ir vakarais pagal susitarimą.

DR. R. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir chirurgija
Ofisas 2750 W. 71st Street
Telefonas 925-8296
Valandos: 2-8 v. v. penktadien. 10-12
ryto, 2 iki 8 val. vak. Šeštad. 1 iki
4 val. vak. Treč. ir šeštad. uždaryta.
Rezid. tel. WA 5-3099

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir moterų ligos
Ofisas ir rez. 2652 W. 59th St.
Tel. Prospect 8-1233
Ofiso val.: Pirm., antr., treč. ir
penkt. nuo 2 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8
v. v. Šeštad. 2-4 val. popiet ir kitu
laiku pagal susitarimą.

Of Tel. HE 4-2123, Namų GI 8-6195
DR. V. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Pirmine ligonius tik sustatara
Val. 2-4 p. p. ir 6-8 val. vak.
Trečiad. ir šeštad. uždaryta

Tel. Prospect 6-9400
DR. ONA VAŠKEVIČIUS
(VASKAS)
GYDYTOJA IR CHIRURGE
6648 South Albany Avenue
Val.: pirm., antrad., ketv. 6-8 val.
vak., penkt. ir šeštad. 2-4 popiet
ir kitu laiku pagal susitarimą.

Tel. ofiso PR 6-6446, rez. HE 4-3150
DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Val.: 2 iki 4 v. p. ir 7 iki 8 v. v.
Treč. ir šeštad. pagal susitarimą

DR. PETRAS ZLIOBA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6449 South Pulaski Road
Ofiso tel. 767-2141 Namų 636-4850
Val.: pirm., antr., ketv. 2-5 ir 6-8;
penkt. 2-5, Šešt. pagal susitarimą

Hamiltono mergaičių choras: "Aidas", diriguojamas jų vadovo Vaelevo Verikailio, koncertuoja Jaunimo centre, Chicagoje, š. m. birželio 6 d. Dainininkės vėl sugrįžs Chicagoje ir vėl dainuos kartu su kitais Kanados ir JAV lietuvių chorais liepos 4 d. didžiojoje Dainų šventėje. Nuotr. A. Gulbinsko

Egzaminas ne vien chorams, bet ir publikai

Pokalbis su muziku Petru Armonu, Dainų šventės muzikinės dalies vadovu

Ketvirtosios JAV ir Kanados Lietuvių Bendruomenių Dainų šventės Chicagoje liepos 4 d. paskutinės paruošos įkarštyje užkalbina čia šios šventės muzikinės dalies vadovą, repertuaro komisijos pirmininką ir dirigentą Petrą Armoną. Jo atsakymai, manome intriguoja visus tos šventės belaukiančius ir apamai besidominčius mūsų muzikiniu gyvenimu.

— Kai iki Dainų šventės beliko tik pora savaitė, idomu būtų sužinoti, koks formuojasi Jūsų žvalgoje atėjiančios šventės vaizdas jos dalyvių gausos ir repertuaro parengimo prasme?

— JAV ir Kanados Lietuvių Bendruomenių IV-ji Dainų šventė dalyvių skaičiumi nedaug tesiskirs nuo III-sios, tik lituanistinių mokyklų jungtinis choras bus kone padvigubėjęs savo gausumu (III-joje dainų šventėje dalyvavo apie 450 — IV-joje bus per 800 Suaugusių jungtinis choras, tikime, vėl pasieks 800-900 dalyvių.

Repertuarą, kiek tenka patirti, chorai ruošia gana kruopščiai. Daugumas tolimesnių lietuvių kolonijų chorų rengia koncertus, telkdami pinigą kelionei į Dainų šventę. Tų koncertų programose atliekami Dainų šventėje dainuosimi kūriniai. Dainų šventės rengėjai tikisi, kad ir tie chorai, kurie dėl vienokių ar kitokių priežasčių repertuaro paruošime yra truputį atsilikę, pasitemps ir likusį iki Dainų šventės laiką produktingai sunaudos ir tinkamai pasiruoš. To tikisi visi Dainų šventės dirigantai, to laukia ir visi būsimieji klausytojai.

— Turint omenyje buvusias čia mūsų dainų šventės ir jų paruošos problemas ir susidūrimą su šiemetinės dainų šventės rūpesčiais, gal galima būtų jausti, ar metai po metų visos tos problemos bei rūpesčiai sunkėja ar lengvėja, didėja ar mažėja? Ir kur būtų čia vienokio ar kitokio atsakymo šaknys?

— Buvusių Dainų švenčių parengimo organizaciniam darbe aktyviai neteko dalyvauti, bet nujučiau, kad jų parengimas, kaip ir šios, pareikalavo daug kruopštaus darbo. Problemos, manau, visose buvo panašios, tik jų sprendimą lengvina metai po metų vis didėjanti patirtis. Šventės parengimo problemas sprendžiant, Vykdomojo komiteto posėdžiuose matyti, kad daugumas komitetą sudarančių asmenų tą patyrimą kaupia jau nuo pirmo-

sios Dainų šventės.

Šios Dainų šventės Vykdomojo komiteto darbą labai palengvino įtraukimas į organizacinį darbą Lietuvių vargonininkų-muzikų s-gos, kurios paskirtos komisijos parinko repertuaro kūrinį, pasirūpino repertuaro atspaudimu, jį jau prieš pusantur metų pradėjo siuntinėti besiregistruojantiems chorams, taip pat pagyvenimu.

Petras Armonas

sirūpino chorų Dainų šventės sukvietimu bei jų suregistravimu. Muzikinė komisija dar ir dabar aktyviai dalyvauja muzikinės srities reikalų sprendime ir dirbs iki šventės pasibaigęs.

Šitoks darbų pasidalinimas, manau, nėra blogas ir to reikėtų neatsisakyti, rengiant būsimas Dainų šventes, nes ir chorams, gavus gana anksti repertuarą, nereikėjo jo paskubomis mokytis. Tik gal reikėtų bandyti ateityje pasivyti šiame reikale latvius, kurių chorai, kaip teko nugirsti, Dainų šventei baigiantis, gauna, prieš išsiskirstant, jau kitos būsimos šventės repertuarą. Kodėl ir mums šito nepabandyti?

— Idomu, kokie yra chorvedžių ir choristų atsiliepimai į labiau suprantintą ir mažiau komplikotą, lengviau išmokstamą šios dainų šventės repertuarą? Bet kai reikės mažiau pastangų, ar tuo nebus pakenkta visam mūsų muzikinio gyvenimo dar gali-mam ūgtelėjimui? Ar nebūtų geriau, kad bent keli pajėgesni chorai toliai šventei paruoštų ir sudėtingesnių, sunkiau išmokstamų dainų, kurios patenkintų ir maksimumo reikalaujančius?

— Atsakyti į šį klausimą būtų tikram to atsakymo teisingumu nėra taip lengva. Aš anksčiau irgi buvau tos nuomonės,

kad kiekvienos, viena po kitos einančios Dainų šventės repertuaras turi turėti kilimo tendenciją, tačiau praeitos šventės patirtis tą mano teoriją gerokai apgriovė. Daugumas chorvedžių, choristų, o taip pat ir klausytojų nusiskundė repertuaro per dideliu sudėtingumu. Priimdama tuos nepasitenkinimus dėmesin, šios Dainų šventės repertuaro komisija, susidedanti vien iš aktyvių chorvedžių, nutarė repertuarą sudaryti iš mažiau komplikuočių kūrinių, kad tuo būtų bandoma sutraukti Dainų šventės kiek galima daugiau chorų. Dėl šitokio komisijos sprendimo, žinau, bus irgi nepatenkinti, nes niekam dar nepavyko 100 proc. visų patenkinti. Taipgi netenka užmiršti, kad ne labai lygaus pajėgumo masinio mėgėjų chorų subėgimo proga tik su vienos repetitacijos perspektyvomis vargu ar galima norėti meninių aukštumų pasiekimo. Norint gi pasiekti ko nors mandresnio, kad ir jūsų minėto keletos stipresnių chorų atskiro — sudėtingesnio repertuaro paruošime, tektų kitos šventės rengimo darbus pradėti, tuoj šiai šventei pasibaigus ir kokių nors būdu, bent tą sudėtingesnį repertuarą atliekančiam chorų grupei iškombinuoti dvi dienas repetitijoms.

Lituanistinių mokyklų chorams, jaučiant jų pajėgumą, ir repertuaras šį kartą buvo parinktas gausesnis ir sudėtingesnis.

— Lietuviškoji visuomenė Jus pažįsta ne vien tik kaip chorvedį ir dirigentą, bet ir kaip violončelistą. Sakykite, ar neikiu kartais mintis surengti čia Amerikoje ir mūsų lietuviškosios kamerinės muzikos festivalį. Muzikos pasaulyje jau šitokie festivaliai visur yra kasmetinė būtinybė. Jeigu turime dainų ir šokių festivalius, teatro festivalius, kodėl negalėtume turėti ir kamerinės muzikos festivalius, kur galėtų plačiau pasireikšti ir vyresnieji ir jaunesnieji mūsų šios muzikos rūšies kompozitoriai, instrumentalistai, solistai. Kaip Jūs galvojate, ar būtų imanoma šitai realizuoti?

— Labai mėgstu kamerinę muziką. Ir Jūsų čia iškeltą užmanymą įvykdyti yra maloniai širdį glostanti svajonė. Tačiau apie tai pagalvojus, tuojau iškyla trys pagrindinės kliūtys: neturim pakankamai tos rūšies lietuvių kompozitorių kūrinių; labai stojam rimtesnio pasiruošimo styginių instrumentalistų, be kurių

Mąstymai apie nerūpestingą tėvą

AUGUSTO FREDERICO SCHMIDT

1.

Tu sukilai prieš savo sūnų
Ir padarei didžiausią klaidą,
Ir nedovanotiną nuodėmę.

Tėvas gali būti nuskriaustas,
Tėvas gali būti paneigtas,
Sūnus gali įžeisti tėvą —
Tačiau nėra pasiteisinimo
Tėvo maištavimui,
Tėvo atsidėjimui sūnaus.

Vaisius gali atitrūkti nuo medžio,
Nelikdamas svetimas savo kilmei;
Tačiau vargas medžiui, nepripažįstančiam savo vaisiaus,
Jo išsiginančiam,
Jį išduodančiam,
Bebesidominčiam jo likimu!

Kryžius, ant kurio tėvas prikalts
Ligi laikų pabaigos,
Yra jo atsakingumas už sūnaus likimą,
Tėvas atsako už sūnaus pašaukimą,
Jis yra kūrėjas, ir jokia jėga,
Maištas ar neigimas,
Paklydimas
Ar nedėkingumas,
Joks abejingumas ir joks atsimetimas
Jo neatpalaiduos nuo savo vaisiaus.
Tėvas, palinkęs prie mirusio sūnaus,
Bežiūrįs į jį sustingusį,
Ir grabinėdamas jo šaltą pažaliavimą
(Tai yra didžiausias šaltis, apglobias
Pražūtį to, kuris dar tebėra žalias).
Tėvas, kuris nesirūpino sūnaus auklėjimu,
Kuris jam nepagelbėjo,
Kuris nežiebė jo sieloje vilties,
Kuris jo neišlaikė, neparėmė, neglobojo,
Kuris nesaugojo ir nemaitino sūnaus širdyje vilties,
Tas tėvas nevertas tėvystės malonės,
Nes nuo jo atsimetė ir jo nepripažino.

2.

Tėvystėje žmogus pasiteisina
Ir pakyla
Tėvystėje žmogus pakartoja
Dievišką kūrimo atvejį.
Tėvystėje žmogus išsišlovina
Ir įsikūnija.

Vargas medžiui be vaisių!
Bet dar labiau apgalėtinas medis, nekenčias savo vaisių,
Ir jų neglobojas
Nuo vėjų ir nuo vagių rankų!

Vargas medžiui, kuris nesigalėdamas leidžia
Atplėsti tai, kas gimė
Iš jo paties apvaisinamos galios!

Vargas tėvui tesirūpinančiam savo išsigelbėjimu
Ir negalvojančiam apie pavojus,
Tykojančiam šiose žemiškose keliuose
Būtybė, nesiprasomai atėjusia į šį pasaulį
Ir išstatytą visiems pavojam ir pagundom
Ir visom silpnybėm, pradedant pirmą prade silpnyste.

Vargas tėvui, kuris nemato gaisro
Sūnaus paslėptam žvilgsnyje
Ir leidžia liespsnom įsigalėti ir jį sudeginti.

Tiesa, tėvo galia
Neturi gerai apbrėžtų ribų
Ir neįveikiamų sienų.

Tiesa, kad tėvo priemonės
Nedidelės ir jo galia sūniui
Tėra tik maža virvė,
Negalinti atlaikyti aukštosios jūros traukos.

būtų sunkoka kamerinius ansamblius sudaryti; pagaliau nėra paslaptis, kad ir šios rūšies muzika besidominčių klausytojų mūsų se nebus pakankamai gausu. Turint, kaip daugeliui žinoma, čia Chicagoje trio, turim paruošę ir pilnam koncertui programą, bet kai pagalvojame apie koncerto rengimą, kad ir lietuvišiais gausioje Chicagoje, ima baimė, kad po koncerto, deficitą belyginant, netektų ilgojai duoną be sviesto valgyti.

Kad kompozitoriai kurtų tokios rūšies muzikos kūrinius, reikiu dviejų pagrindinių sąlygų: kad būtų jie grojami koncertuose ir kad turėtumėm tokiems koncertams klausytojų. Minėtoms

dviem sąlygoms susidaryti nėra daug vilčių.

— Po anksčiau buvusių Dainų švenčių spaudoje buvo nusiskundimų, kad dešimtūkstantinė publika ne visada jautėsi iškalmingoje šventėje: per daug buvo joje vaikštinėjimo ir kalbų, kas trukdė ir kitiems klausytis ir choristams dainuoti. Manau būtų ne pro šalį iš anksto publiką perspėti, kas, kur ir kaip tinka, kas netinka. Gal Jūsų žodis šia prasme čia praverstų.

— Už netvarką publikoje pirmie eilėje kalti tie klausytojai, kurie, nesistengdami tinkamai salėje elgtis, skriaudžia tvarkinguosius, Tačiau gana dažnai pa-

Nuotrauka Algirdo Grigailio

Bet, kad ir taip, kad tėvas būtų išaukštintas
Ir kad ant jo nekristų pasmerkimas,
Reikia, kad visos jėgos būtų panaudotos
Ir kad jis stropiai budėtų
Sūniui apginti ir jį apsaugoti.

3

Nėra gallesingumo tėvo šykštumui,
Tėvo atsargumui ir savanaukiškumui
Santykių su į pavojų patekusiu sūnum.
Nėra atleidimo už tėvo užsimiršimo
Nuodėmę valandoje, kai sūnus
Kenčia, kovoja ir yra pavojuje.

Nėra atleidimo tėvo abejingumui —
Tėvo abejingumas yra meilės paneigimas
Ir atsakomybės nusikratymas.

Abejingas, vienišas ir bergždžias,
Nevaisingas, negalįs išlikti laike
Ir mirštas su savo mirtimi,
Kuris tuščiom rankom sugrįš į savo pradžią,
Abejingas tas, kuris negali pabėgti nuo vienvatės,
Tas, kuris nestebėjo naujų veidų,
Jam skolingų už gyvybę.

Tėviškų namų durys
Esti atviros.
Žvakių šviesos pabrėžia tamsybių tirštį.

Į sūnaus kūną žiūrėjo tėvo nevilts.
Ant prarasto sūnaus nusileido tėvo sąžinė.
Tėvo veide nedvelkia gyvybės atodūsis:
Jo akys išsekusios
Nuo ugnies, kuri ryja tuštumą
Netraukdama, nevirpėdama,
Nejudėdama, užkalusi ugnis.

Tėvo sieloje įsisaknijo nevilts
Ir jis neabejoja žmogaus apleidimu,
Ir kad jo gyvenimas nebūtų prasmės.

Išvertė P. Gaučys

Augusto Frederico Schmidt, vienas žymiausių dabarties brazilų poetų. Jis yra ypatingai pamėgęs didžiąsias pasaulio ir biblines temas. Jo kūryba persunkta giliu liūdesiu.

P. G.

tys tokių gausių susibūrimų rengėjai, perkraudami karštyje vargstančius klausytojus nebūtinai reikalingomis ilgomis kalbomis, sudaro netvarką išsukiančias sąlygas.

Šios Dainų šventės rengėjai, užjaušdami tiek programos atliekėjus, tiek pat ir publiką, nutarė iš šventės programos kalbas išmesti. Kaip jau anksčiau spaudoje teko minėti, kalbos bus tik dvi: šventės atidarymo ir šventės užbaigimo kalbos. Tikėkime, kad ir tos bus trumpos. Rūpinamiesi klausytojų palankesniomis sąlygomis, rengėjai laukia ir iš jų nuosirdaus kooperavimo, stengiantis tvarkingai ir drausmingai užsi-

laikyti programos metu. Bus malonu ir patiems ir kultūringas įspūdis svetimtaučiams svečiams, o taip pat bus tinkamai pagerbtas mūsų chorų daugelio valandų darbas ir pastangos. Bus pertraukos pasikalbėjimams bei pasivaikščiavimams. Tėvai, atėję į šventę su mažamečiais vaikais, nuoširdžiai prašomi nepaleisti jų vienu be priežiūros bėgianti po salę.

Tikėdamiesi iš publikos susilaukti nuoširdumo ir geros valios, iš anksto už tai dėkojame.

Gyvenime nenoriu būti akmeniu, o tik žmogumi

(Tęsinys iš praėjusio šeštad.)

Nelengvai pasiekiamas
menininkas

New York. — Dailininkas Vytautas Kazys Jonynas, šiais metais minįs kūrybos 40 metų sukaktį, nėra lengvai pasiekiamas. Jei jis ne studijoje, ne taip toli nuo namų, Queens miesto daly (tai vis New Yorko ribos), tai, labai galimas dalykas, jis kur nors išvykęs, gal būt, į kurios nors koplyčios, jo dekoruotos, pašventinimo iškilmes, ar į jam skirtą priėmimą, ar į pasimatymą su studentais ir pan.

Tai ir suprantama, nes mūsų kio menininko vardas jau neblogai žinomas šiame krašte. Nestebina ir vis nauji užsakymai, pasitarimai, posėdžiai. Vis dėlto prof. Jonynas su šiuo eilučių autorium praleido bent keturias valandas ir pasikalbėjime palietė visą eilę klausimų, liečiančių suakutvininko kūrybą ir jo pažiūras. Žemiau pateikiame to pokalbio antrąją — paskutinę dalį.

Laimingas sutapimas pokariniame
Freiburge

Dail. Jonynas, papasakojo, kaip jis 1930-aisiais, Vytauto D. metais, Kaune buvo laimėjęs plakato premiją, kaip jis 1931 m. vykęs studijų testą Paryžiu, vėliau ten pat, parodoje, laimėjo du aukso medalius, kaip jis vėliau dėstė bei vadovavo Kauno Taikomosios dailės institutui, iliustravo Donelaičio "Metus" ir atkreipė latvių dėmesį, 1944 m. jiems išpirkus visus jo parodos Rygoje darbus.

Rytų atšiauriam vejui papūtus, Jonynas 1944 m. atsидūrė Vokietijoje. Hanau lietuvių stovykloje jis buvo suorganizavęs bei vadovavo pabaltiečių skyriui.

Vis dėlto, pats našiausias jo darbo tarpsnis — Vokietijoje pradėjus pokario dienas — buvo pietvakarių Vokietijos Freiburgo (Breisgau) mieste.

Jonynas pasakoja:

— Laimingai sutapo, kad Vokietijoje sutikau buvusį Kauno profesorių (1934 - 1938 m.) Raymond Schmittleina, kuris anuomet Vokietijos prancūzų zonoje turėjo aukštą švietimo komisijos pirmininko postą. Jis nepaprastai rėmė lietuvių dailininkus ir iš viso — meno kūrybą. (Jo rūpesčiu septyni lietuviai dailininkai studijavo Paryžiuje).

Taip, tas laimingas sutapimas, apie kurį paminėjo dail. Jonynas, bus prisidėjęs, kad 1946 - 1950 Jonyno įkurtas bei jo vadovautas Taikomosios dailės institutas buvo vertės svarbiu meno kultūros židiniu, o pats penkerių metų tarpsnis Freiburge gali būti laikomas našiu mano kūrybos laikotarpiu. Jei kalbama apie Jonyno kūrybą per 40 metų, negalima nutylėti "Freiburgo laikotarpio."

Tai, iš tikrųjų, kūrėjų telkinys...

Ir vėl nauja sukaktis... Prieš 25 metus tame Freiburge mieste, iš tikrųjų, veržlieji lietuviai kūrėjai, nors ir nelengvoje materialinėse sąlygose (jos buvo aiškiai menkesnės už amerikiečių zonoje, Vokietijoje, buvusias) sukūrė gražų lietuviškos kultūros telkinį. Tiesa, anuomet tos pačios zonos Tuebingenas galėjo pasigirti gausia lietuviška studentija, dr. Trimako įkurtu Lietuvos konsulatu, gana gyva rašytojų veikla, tačiau vis vien nuo 1944 - 45 m. Freiburgas lietuvių judrumu, veikla kultūroje, galės būti laikomas pirmaujančiu.

Jei ne Jonynas, jei ne jo įkurta Taik. meno mokykla (Ecole des Arts et Metiers), subūrusi visą eilę dailininkų, tai gal apie Freiburgą netektų kalbėti nei dabar, nei kitais panašiais atvejais...

Dar apie prof. V. K. Jonyną jo kūrybos 40-čio progą. — Jis prieš varžtus kūryboje, nenori nieki pamėgdžioti — 25 metai nuo Freiburgo kultūrinės veiklos, 20 metų V. K. Jonyno kūrybos JAV-se — Apie ieškojimus mene ir apie menininkus svetimoje žemėje.

GYTAUTAS ALSEIKA
New York

Mokykla, knygos, prof. Maceina

Žinoma, jei ne prof. Schmittleina, tai gal, lietuvių kūrybai Freiburge būtų buvusios sunkesnės sąlygos. Tačiau Jonyno su juo pažintis, atrodo, bus nulėmusi, bent nemaža dalimi, tos Mokyklos ar instituto atsiradimu.

Ir ji, niekas neabejoja, buvo išaugusi į rimtą mokyklą. Ji turėjo studijas: audinių, keramikos, taikomosios grafikos, dekoracines tapybos, dekoravimo. Vadybą ir mokytojų personalą sudarė lietuviai, gipčių lietuvių mokėsi 60 proc.

Jonynas pasakoja: Toji mokykla per ketvrius metus buvo parengusi labai didelį skaičių jaunosios dailininkų kartos — kiek aš atmenu, rodos, apie 129.

Vėliau, 1947 m. tame pačiame Freiburge buvo įsteigtas Lietuvių dailės institutas, skirstęs premijas dailininkams.

Buvo rengiamos gausios parodos, 1946 - 1949 m. išleista net 14 puošnių meno knygų, kaip su Jonyno iliustracijomis Goethės "Jauno Verterio kančios", P. Mérimée "Lokys", A. Vaicaičio septynios litografijos, G. Krivickės "Dainos" (su V. Petraučiaus lino raiziniiais). Nuo 1950 m. Freiburge buvo įsikūręs prof. A. Maceipa, anuomet talkininkavęs vokiečių leidykloms, rengiant enciklopedinę medžiagą apie lietuvių rašytojų kūrybą.

Parodos Romoje ir Paryžiuje

Taip prieš 25 metus Freiburge buvo susitelkęs pats lietuvių dailininkų elitas. Pakaks čia paminėti Meno mokyklos dėstytojus, be Jonyno, vadovą, dar — A. Galdiką, V. Kasiulį, A. ir A. Tamoliūčius, A. Muraitį, V. Vizgirdą, A. Valešką, T. Zikarą, E. Marčiulionienę, ten gyvenusius ir

intensyviai kūrusius — V. Petraučiu, T. Valių ir kt.

Ir vėl kaip tik Jonyno nemažos iniciatyvos dėka anuomet Freiburgo laikotarpis įvyko daug lietuvių dailininkų darbų parodų. Paties Jonyno paroda buvo surengta 1949 m. Paryžiuje, su estų Wiiralt ir Petrayičium Romoje 1949 m., Jonynas su A. Galdiku buvo surengęs parodas Freiburge (1946), Tuebingene (1947), Baden - Badene, Konstanzėje, Frankfurte, Kitzingene (1947) ir kitur.

Parama lietuviams rašytojams
Freiburge

Beje, Freiburge buvo įsikūrusių ne tik dailininkų, bet ir rašytojų. Dail. Jonynas nurodo: "Freiburgo meno m-je anuomet buvo prisiglaudę keletas žymių lietuvių rašytojų, kaip Kaupas, Nagys, Katiškis, Nyka-Niliūnas ir Blekaitis — jie ten rado savo kūrybai bei fizinei egzistencijai žmoniškesnes sąlygas."

Beje, ne kur kitur, kaip Freiburge Jonynas sukūrė ir pašto ženklus Vokietijos prancūzų zonoje. Jie buvo aktrėpė nemažą dėmesį, labai teigiamai įvertinti. Kiek vėliau, atrodo, skaitytojams bus proga pateikti vieno vokiečio atsiliepimą apie tuos nepaprastuosius pašto ženklus.

Aišku, tame Freiburge Jonyno veikla buvo jau šakota. Už ją jis buvo gavęs Vliko garbės premiją.

Salia darbo Mokykloje, Jonynas buvo padaręs eilę darbų vokiečių meno žurnalui "Kunstwerk", jis dėstė grafiką vokiečių Mainzo meno ir statybos mokykloje, pagaliau, paskutiniaisiais Europoje metais — 1950-51 — jis buvo meno reikalų karėju prancūzų zonos Aukštajame komisariate.

Prieš Jonynui išvykstant, 1951

metais, į JAV, jis nurodė: "Dar pabaigiau iliustruoti spalvotos litografijos technika J. W. Goethės "Mainzo apgūlimą", kuris, prancūzų kalba, imponantišku leidiniu mane išlydi į Naująjį Pasaulį."

"Kišenėje laikiau 22 angliškus žodžius..."

Taigi 1951 metais, prieš 20 metų (vėl kita sukaktis...), dail. V. K. Jonynas pasiekė JAV krantus. Jis buvo paklaustas, kas jam rūpėjo pirmoje eilėje, atvykus į šį kraštą?

— Atvykus į šį kraštą — pasakoja Jonynas — man rūpėjo pirmoje eilėje duonos kąsnis. Ji reikėjo užsidirbti sau ir nedidelei šeimai. Tai nebuvo lengva, ypač, žinant, kad nei vieno žodžio angliškai.

Nežinrnt to, aš po trijų mėnesių gyvenimo Amerikoje pradėjau dėstyti meną vienoje meno mokykloje, susirašęs 22 angliškus žodžius ir įsidėjęs juos į kišenę... Tačiau studentų tarpe aš radau septynis kalbančius prancūziškai, penkis — vokiškai ir net du — kalbančius rusiškai. Tokiu būdu, pralaužiau ledus, o po metų man jau nebuvo reikalinga nei tie 22 žodžiai kišenėje, nei svetimos kalbos.

Jonynas toliau laužė ledus
Amerikoje

— Kaip vyko kūrybos darbas šiame krašte? Toliau laužėte ledus, įsijungtė į pedagoginį darbą?

Jonynas, kiek žinoma, jau 1952 m. dėstė Catan-Rose meno institute New Yorke, nuo 1956 m. (prieš 15 metų...) jis pradėjo dėstyti meno dalykus Fordhamo universitete New Yorke, iš šio svarbaus, menininkams, didmiesčio jau niekur kitur nesikeldamas pastoviai gyventi. Apie tų ledų laužymą Jonynas pasakoja:

— Kiekvienas menininkas gali siūsti savo kūrinius į dailininkų organizacijų parodas. Ir aš pamėginau savo laimę... Pasijūčiau į tokią pirmą parodą, Library of Congress, Washington, savo "Sv. Antaną", Ir... šioji įstaija, renkanti ir meno kūrinius, ne tik knygas, tą mano darbą nupirko.

1952 m., metus man pagyvenus šiame krašte, "American Artist", žinomas ir didelis meno žurnalas JAV, įsidėjo platų straipsnį apie mane, be to, ir mano darbų devynias iliustracijas.

Pralaužęs pirmuosius ledus, pradėjau dalyvauti įvairiose meno organizacijose ir dalyvavau įvairiose meno parodose.

Ir taip, mano grafikos darbai keliavo po Pietų Ameriką, Europą bei kitus kraštus. Ir, dar nebūdamas JAV piliečiu, kaip dailininkas atstovavau šiam kraštui.

(Žinoma, Jonyno darbai buvo eksponuojami ir JAV miestų parodose. Iš ankstyvesnio laikotarpio pažymėtinas Jonyno dalyvavimas visos Amerikos grafikų parodoje Washingtone ir Rochester, N.Y., 1952 m., vėliau sekė parodos New Yorke ir kt. miestuose.)

"Pripuolamai patekau į
bažnytinį meną..."

Jonynas šiame krašte pasižymėjo ypač darbais bažnytniame mene, bažnyčių bei koplyčių dekoravime. Kaip toji jo kūrybos kryptis atsirado?

— Į bažnytinį meną patekau — pažymėjo dail. Jonynas — labai pripuolamai. Vienas vengras turėjo vitražų studiją, bet... nemokėjo piešti. Jis prašė mano talcos padaryti jam vitražus. Ir taip nemokamai padirbėjęs pas jį šešis mėnesius, išmokau, palyginti gerai, šio amato.

V. K. Jonynas

Detalė iš skulptūros "Kankinys" lietuvių koplyčioje, Vatikane. Nuotr. V. Mažello

Žinoma, pradėjau gauti užsakraštę — 27 pėdų aukščio bareljefinė skulptūra, kurią matė, neperdedant, gal kokie 25 milijonai tos parodos lankytojų... Po to sekė ir kiti darbai, dalinai ir lietuvių remiami, kaip koplyčia Washingtono.

Taip ir gimė šita studija, kuri šiandien yra išpuosulė daugybę bažnyčių, koplyčių ir įvairių vietų pastatų Amerikoje — iš viso jau per 200. Jei manęs paklaustumėt pilno sąrašo, tai aš tikrai be užrašų negalėčiau ir pasakyti, kur ir kiek tokių mano darbų yra.

"Laipais prikopiau prie
Vatikano Bazilikos"

Dail. Jonynas čia papasakojo, kaip jis dekoravo Vatikano paviljoną pasaulinėje parodoje New Yorke (1964-65 m.), vėliau — koplyčią Washingtono ir Lietuvių koplyčią šv. Petro Bazilikoje Vatikane.

— Pirmiausia, aš kontraktą su Vatikano sudariau per amerikoniškus kanalus. Man dekoravus vieną bažnyčią, mano darbas daug kam patiko. Vienos vyskupijos architektūros skyriaus viršininkas Costello, tuo metu, apie 1963 m., buvo Vatikano paviljono, New Yorko parodoje, pirmininkas. Jis anuomet parinko tris žinomas studijas šiame krašte, kad jos pakonkuruotų dėl dekoravimo darbų Vatikano paviljone. Laimė atiteko man...

Tai buvo mano pirmasis didelis skulptūros darbas šiame

krašte — 27 pėdų aukščio bareljefinė skulptūra, kurią matė, neperdedant, gal kokie 25 milijonai tos parodos lankytojų... Po to sekė ir kiti darbai, dalinai ir lietuvių remiami, kaip koplyčia Washingtono.

Atlikęs tą darbą, atrodo, radau gražaus pritarimo. Ir taip, nelyginant laipais, žengdamas nuo vieno ant kito, prikopiau ir prie paties Vatikano Bazilikos Romoje. Jau žinoma, kad koplyčios Bazilikoje dekoravimas buvo didelis darbas. Esu ten padaręs aštuonis nemažus bareljefus, vaizduojančius Mindaugo krikštą, Vytautą D., Jogailą, šv. Kazimierą, Kauno ir Vilniaus pamonoras, Kražius ir eilę kitų, su Lietuva susijusių istorinių sužetų.

"Su dideliu užsidegimu 6 metai
skulptūroje"

Paklaustas, kodėl ji taip dominuoja skulptūra, ypač pastaruoju metu, Jonynas ryškina:

— Šiame krašte ja labiau domiuos jau šešeri metai... kaip minėjau, aš skulptūrą studijavau Paryžiuje. Nebuvo man progos reikštis šioj srity, bet tai nereiškė, kad mane šioji šaka nedomino. Atsiradus progai Amerikoje, aš ir daugiau į šią sritį įsigilinau ir dirbu joje su dideliu užsidegimu.

Aiškina apie savo skulptūros
pasaulį...

Jonynas toliau dėstė:

— Mano skulptūros pasaulis yra dvilypis. Vienos skulptūros yra daugiau iliustratyvinio pobūdžio, jose vyrauja sužetas. Kitos, kurias darau daugiausia pats sau, yra kūrybinės skulptūros, kur sužetas vaidina antraeilį vaidmenį, o forma, erdvė, ritmas ir dinamika, taipgi sugestvijos formos ir tų formų erdvinis santykis vienos su kita sudaro bazę mano asmeninės skulptūros kūryboje.

Aš neatsisakau visiškai gamtos. Gamta man yra įkvėpimo šaltinis, bet aš nepasidaru jos vergu... Aš noriu, kaip muzikas, būti dirigentu — ir pasiimti iš gamtos tai, kas mane įkvėpia, tai, kas man idomu ir pažvelgti į dalyką iš tokio taško, kur gal ne kiekvienas pažvelgia, noriu duoti skulptūroms šilumą ir kalbą, — kalbą, kuri gal nebū lengvai suprantama, bet sava, originali kalba.

Naujos skulptūros Brooklyne,
Australijoje...

V. K. Jonynas toliau pasakojo apie jo sukurta naujas skulptūras:

— Šiuo keliu beeidamas, šiuo metu turiu didelį užsakymą N. (Nukelta į 5 pusl.)

V. K. Jonynas

Duobkasių scena "Hamlete" (medžio raizinis)

NEW RATES

Sąskaitos apdraustos iki \$20,000.

6% PER ANNUM ON CERTIFICATES OF \$5000.00 OR MORE 2 Year Maturity	5 3/4% PER ANNUM ON CERTIFICATES OF \$1000.00 One Year Maturity
5 1/4% PER ANNUM ON CERTIFICATES OF \$1000.00 OR MORE 6 Month Maturity	5 1/4% PER ANNUM ON 90 DAY NOTICE PASSBOOK ACCOUNTS \$100.00 Minimum
5% PER ANNUM ON ALL PASSBOOK ACCOUNTS	

CHICAGO SAVINGS AND LOAN ASSN.

PHILOMENA D. PAKEL, Pres.

6245 SO. WESTERN AVE. TEL. GR 6-7575

HOURS: Mon. 12 P.M. to 8 P.M. Tues 9 to 4. Thurs. and Friday 9 to 8. Sat. 9 to 12:30.

Noriu būti ne akmeniu, bet žmogumi

(Atkelta iš 4 pusl.)

Yorke — Brooklyno universitete statui skulptūrą 25 pėdų aukščio. Ji bus pastatyta specialioje aikštėje ir bus baigta 1972 m. pavasarį.

Nemanau, kad tai bus mano paskutinis bandymas... Ir laukis reakcijos... Jau man pranešta, kad Australijoje, Sydney mieste, užbaigta kita didelė skulptūra. Ji — 26 pėdų aukščio.

Kodėl nepamėginti ką nors sunkesnio?

— Ir taip — aiškina dailininkas sukaktuvinkas — iš smulkios grafikos, iš pašto ženklų aš keliauju į kitas šakas.

Kodėl aš tai darau? Dėl vieno paprasto principo: nemanau, kad dailininką ir kūrėją turi valdyti medžiaga. Manau, kad dailininkas turi pats apvaldyti medžiagą. Tai gal nėra lengva, bet kas yra lengva — tą jau visi kitai vykdo. O kodėl gi man nepamėginti šiame amžiuje ką nors sunkesnio?

„Modernizmu neturime atbaidyti kūrėjo...“

Dail. Jonyną paklausėme: sakoma, kad Tamsta po Merimee „Lokio“ iliustracijų buvau pasukęs vadinamo modernizmo keliu... Kaip aiškinat tą posūkį jūsų kūrinyje, kuris dar labiau išryškėjo jau JAV-se bekuriant? Ar tai daugiau naujojo gyvenimo poveikis Tamstos kūrybai, naujiems išėjimams?

— Žodis „modernizmas“ — pasakoja dail. Jonynas — nemanyčiau, kad jis visiškai atitinka sąvoką. Man rodos, kad kiekvienas laikas, kiekviena epocha, kiekvienas žmogus, gyvendamas savo laiką, privalo kvėpuoti to laiko oru.

Kiekvienas žmogus, nelyginant kaip augalas, gyvendamas skirtinguose klimatuose, prisiima tam tikra prasme skirtingus aspektus.

Nenoriu nieko pamėgdžioti. Nenoriu pamėgdžioti jokių meno šakų, tačiau kai kurios šakos arba jų filosofinės sistemos man daugiau įdomios, kitos gi manęs visai nedomina... Nemanau, kad modernizmas mes turėtumėt atbaidyti kūrėją. Juo labiau neturėtumėt atbaidyti žiūrovo, arba žmogaus, kuris ne tik galvoja, bet ir — jaučia. Žmogus, gyvendamas laike, negali nesikeisti. Kiekvienas laikas, taip kaip ir upės tekėjimas, atneša savas problemas ir veikia į mus. Gyvenime nenoriu būti akmeniu, o tik žmogumi.

Kūrėjas ieško kiekvieną valandą...

Dail. Jonynas toliau štai ką pasakė apie naujus išėjimus, apie varžtus kūrėjams:

— Nenoriu matyti jokių varžtų, jokių sienų ir jokių sąlygų. Manau, kad kiekvienam kūrėjui yra svarbu turėti kūrybinio žodžio laisvę ir ta laisvę naudotis. Manyčiau, kad būtų beprasmiška, jeigu aš, atvažiavęs į Ameriką, palikčiau tas pats, koks gyvenau Lietuvoje, ir užmirščiau, kad keliau per žemę, nešdamas ant pečių 40 metų kūrybinio darbo našta.

Aš manau, kad kiekvienas kūrėjas ieško kiekvieną dieną ir kiekvieną valandą. Norėčiau, kad aš ieškočiau visą savo gyvenimą...

Ar aš rasiu ir ar žiūrovui ir mano kritikams atrodo, kad aš radau — to nežinau. Bet, aš tikrai ieškosiu.

„Mes surandame skirtingą dangų, saulę...“

— Tamsta jau 25 metus kuri

Vakaruose, šiaurės Lietuvos sienų. Kaip vertinate kūrėjų darbą išveivijoje?

— Tai baisiai skaudus klausimas — atsakė dail. V. K. Jonynas. Esu įsitikinęs, kad tikram kūrėjui tikros žemės arba savo gimtosios žemės drėgmė, pavasario vėjas, debesuotas dangus ir saulė yra būtina ir natūrali kasdieninė duona.

Tačiau, šito neturėdami, kaip dailininkai, mes vis tiek negalime pasimėgti, mes surandame kad ir svetimą dangų, mes surandame kad ir skirtingą saulę ir mes susikuriame savo atskirą pasaulį, kuriame užsidarome tarytum kevalė, ieškodami pateisinimo savo kūrybinei egzistencijai, baigė dail. Jonynas, kurio kūrybos 40 m. sukaktis minima Vakaruose.

Kūrėjo darbai Lietuvoje ir pasaulyje

Kalbant apie dail. V. K. Jonyną 40 metų kūrybą, negalima nepaminėti ir jo darbų, kuriuos įsigijo įvairūs muziejai, meno institucijos ne tik nepr. Lietuvoje, bet ir kitur, Vakarų pasaulyje. Jo kūrinių turi įsigiję buv. Vytauto D. kultūros muziejus Kaune (per 40), Lietuvos valst. biblioteka (34), Vilniaus, Rygos ir Talino meno muziejai, Weimaro Goethės muziejus (4 darbai), Hamburgo Kunsthalle (9), Antverpeno graviūrų kabinetas (4), Amsterdamo, Olandijoje, miesto muziejus (7), Library of Congress, Washington, New Yorko viešoji biblioteka (4), Metropolitan muziejus New Yorke (2), Maine universiteto Carnegie meno sk. Orono, Maine, Philadelphia meno muziejus, Pa., ir Brooklyno meno muziejus, New York.

Menininko atžymėjimai

Be šiose skiltyse jau minėto V. K. Jonyno atžymėjimo dviem aukso medaliais Paryžiaus pasaulinėje parodoje 1937 m., jis dar buvo gavęs dovanas, atžymėjimus: Audubon Artists garbės medalių bei dovaną, 1957 ir 1958 m., Philadelphia Print Club dovaną, 1958 m., Springfield meno lygos dovaną už geriausią litografiją, 1958 m., Connecticut Dailių menų akademijos dovaną už darbus litografijoje ir grafikoje, 1959 m., dovaną, Society of Etchers Californijoje, 1959 m. — V. K. Jonynas yra gavęs Prancūzijos vyriausybės Garbės legiono, karininko laipsnio, ordiną ir yra narys šių meno organizacijų JAV-se ir pasaulyje: The International Graphic Artist Society, American Graphic Artist Society, American Watercolor Society, Audubon Artists Society ir Painters and Sculptors Society, New Jersey.

Meno pasaulyje užsidaręs, Jonynas nevengia ir lietuvių organizacijų. Prieš eilę metų jis yra buvęs ir JAV Liet. Bendruomenės New Yorko apygardos vicepirmininku ir taipgi Pasaulio lietuvių dailininkų ir architektų sąjungos vicepirmininku. Yra rašęs nepr. Lietuvos ir išveivijos spaudoje, nepamėsdamas plunksnos ir dabar.

MEDŽIAGŲ MOLEKULĖS ERDVĖSE

Pasinaudodami radijo teleskopais, mokslininkai tolimosios erdvės surado amonlakmolekules. Sustiprinus šios išsėties tyrimus, pasikūrinėjus vaitėmis erdvėje surasta koktuzinas kitų molekulių, jų tarpe ir vandens, anglies viendeginio, formaldehida, metilio alkoholio ir kitų. Tie radiniai sustiprina mintį, kad galima gyvybė ir už žemės ribų.

V. K. Jonynas Prosper Merimee "Lokio" titulinis puslapis (medžio raizgys)

Danos Stankaitytės rečitalis Orchestra Hall, Chicagoje

Spalvos — Šiluma — Meistriškumas

BALYS CHOMSKIS

Tarpe senų laiškų randu prieš 20 metų parašytą, apdulkėjusį, vos išskaitomą popieriaus gabaliuką: „Atėik sekmadienį į mano mokinių koncertą, kuris įvyks lietuvių auditorijoje Brierte. Iš kepturės aš ištrauksiu Tau gamtos „stebuklą“. Būtinai“. Pasirašo Jonas Būtenas, užmiršdamas pažymėti koncerto datą.

Žinodamas Būteno muzikinę uoselę, susidomėjau jo fakirišku pažadu: išgirsti gamtos „stebuklą“. Tuomet pirmą kartą pamatau Daną Stankaitę, atletinės išvaizdos jauną merginą, apdovanotą natūralaus, reto grožio balsu, dainuojančią violos tembru, kuri dainavimo mokytojas žadėjo paversti gražiausiu smuiku. Deja, netrukus Dana įstoja į Aloidijos Dičiūtės dainavimo studiją, pradeda rimtai mokytis, žengdama gana sparčiai pirmyn. Nuo „Carmen“ Mikaelo dainavimo menas tampa jos gyvenimo likimu, gal būt, savos buities sąskaita. Kažko netenka, kažką įsigyja nepalankiose aplinkybėse dideliu išveivijos kultūros labui.

Birželio 12 d. Danos Stankaitytės koncerte su pianistu Alvydu Vasaičiu Orchestra Hall, Chicagoje, išspindėjo jos brandumo pilnatvę, iš kurio atsispindi darbas ir talentas žmogus ir menininkas. Rečitalio programos muzika buvo vedama vokališkai dramos forma, pradedant nuo elegantiško baroko — Marcello „Il mio bel foco“ ir Glucko „O del mio dolce ardor“.

Schuberto „Der Hirt auf dem Felsen“ (Alvydas Vasaitis ir klarinetistas Joseph Frantik) atskleidžia Danos Stankaitytės interpretacinį talentą: spalvingumas, šiluma, meistriškumas. Neprasdama dramatinio balso charakterio, dainininkė išdainuoja romantinį lyrizmą su intensyviu, spalvingu jausmu, bet be dirbtinio raišio ir egzaltacijos, pasiekdama meninio natūralumo.

Is Strausso „Allerseelen“ ir „Caecilie“ pradeda veržtis dramatiniai akcentai, pasigirsta daugiau balso ir Wagnerio „Dieu theure Halle“ suskamba pirmą kartą pilna forte. Tokios rečitalio vokalinės režisūros lietuvių dai-

nininkų koncertuose iš viso neteko girdėti.

Antroje rečitalio dalyje Dana dainuoja romantinę dvasia. Vlado Jakubėno „Spindulėlių vakarų“ ir „Ežerėlių“ (žodžiai Fausto Kiršos), atskleidždama lyg dar negirdėtą, banguojančių melodijos linijų ir idiliinių detalių, Jeronimo Kačinsko triptikas: „Palaupis“ (žodžiai Kotrynos Girgaitytės), Nerimas (žodžiai Leonardo Andreikaus), Aušra (žodžiai Kazio Bradūno) yra dar šviežas, idomus minties ir jausmų ansamblis, kuriame gerai pagauti poetų balsai. Stankaitė interpretuoja triptiką kontrastų forma: kontempliacija, dramatinė išraiška ir rimties svajingumu. Gera skambėjo Hagemanno „Do Not Go, My Love“ ir Horsmano „The Bird of the Wilderness“, suvilioję dainininkę ir Rabindranath Tagorės poeziją įtraukti į programą.

Verdi arija iš „Kaukių baliaus“ buvo kažkas naujo iš visu jo operinių pasirodymų. Balso technika, dramatinė išraiška, laisvos viršūnės, puikus žemas registras ir kantilena — tai jos dainavimo artistinė pilnatvė. Taip įspūdingo dydžio rečitalis baigiamas Verdi „La Force“ ir Karnavičiaus „Gražinos“ arijomis. Girdėjome rečitalį, kurį greit nepamiršime. Alvydas Vasaitis koncerte buvo ne tik puikus akompaniatorius, bet ir nuoširdus, išradingas Danos Stankaitytės bendradarbis.

EUROPOS KOMPOZITORIAI

Apie dabarties Europos kompozitorius informuoja H. Stuckenschmidt veikalas „Twentieth-Century Composers: Germany and Central Europe“. Išleido Holt, Rinehart & Winston, 256 psl., 10.95 dol.

BRIGHTON

SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

HOME
LOANS

INSURED
SAVINGS

Serving the Lithuanian Community
57 years with personal attention
4071 Archer Ave. (West of California Ave.)
Chicago, Illinois 60632 Tel. LA 3-8248

NAUJI LEIDINIAI

• **THE MARIAN**, June 1971. Marijonų leidžiamas iliustruotas religinės kultūros žurnalas, redaguojamas kun. A. Miciūno, MIC. Išeina 5 kartus metuose. Kaina 2.00 dol. Adr.: 4545 W. 63rd St., Chicago, Ill. 60629.

Vedamajame H. Peisson perspėja apie narkotikų pavojus. Konvertitė rašytoja W. Mooth rašo apie Dievo gailingumą. Airis P. O'Donnell informuoja apie šaurinės Arijos katalikus. A. Carli iškelia tėvo reikšmę šeimoje. Christoforij dvasioje duoda medžiagos prieš negimusių žudymą. D. L. Murray rašo apie madonėjusį „moterų išlaisvinimą“. A. Baliūnas informuoja apie invalidą (viena amputuota koja) teisėją, beisbolo žaidiką.

Paminimas sidabrinis kunigystės jubiliejus marijonų: kun. J. Budzeikos, kun. J. Duobos ir kun. E. Budreckio. Laikraštiniakė E. Bell pasakoja apie bendrus šeimos užsiėmimus vasarą. Informuojama apie ark. Matulaičio beatifikacijos bylą. Keliautoja G. Brendel rašo apie Snieginės Marijos šventovę. Komentuojamas leit. Wm. C. Case elgesys ryšium su My Lai žudynėmis. A. Hamburg perspėja, kaip saugotis nelaimingų atsitikimų. Ch. Jakubowski rašo apie socialinį draudimą. Kun. J. Prunskis duoda eilės naujų knygų apžvalgą. Gale — religinio gyvenimo apžvalga. Žurnalas gausiai iliustruotas ir daro gerą įspūdį.

• **RYTMICIO ZARA**. Moksleivių metraštis 1970—1971 mokslo metai. Kristijono Doneičio aukštesnioji lituanistinė mokykla, Chicago, Ill. Didelio formato puošnus leidinys, geras V. Noreikos nuotraukomis primena albumą o rašiniiais literatūrinėmis temomis, apybraižomis ir eilėrašiais — almanachą. Leidinys 102 psl. Šitokio pobūdžio mūsų mokyklų metų užbaigos leidiniai, be abejo, turi ne vien tik pedagoginę reikšmę šiai dienai, bet ir lieka kaip istorinis šaltinis.

• **PLUNKSNA**. 1971 m. Rochesterio Lietuvių Bendruomenės lituanistinės mokyklos vienkartinis leidinys (jau penktas numeris). Leidinį iliustravo Niolo Draugelienė. Kiti redakcinio kolektyvo nariai: Ramunė Kroklytė ir Bronius Žrokys. Ši penktasis numeris atspausdino rotorium Valdevutis K. Draugelis. Pslapius užpildo mokyklos mokinių plunksnos bandymai.

• **ZVILGSNIAI ATEITIN**. Hamiltono (Kanadoje) Vyskupo Valenčiaus šeštadieninės mokyklos leidinys. Laikraštis, kuriame nebėra naujų mokinių rašinių, bet yra išspausdinti pavojingų, leidinys techniškai gražiai suvartytas, suausdintas su tūtelėmis, išradiniais iliustruotais. Tačiau redakcija per mažai kreipė dėmesio į rašinių kalbos grynumą bei rašybos taisyklumą. Kuris nors iš mokytojų turėjo, prieš spausdinant, žvilgtelėti į rankraščius, kad neliktų tokios dvejeto vertos klaidos: išspausdinama (reikia išspausdinama), pagrystas (reikia pagrystas), ateitin (reikia ateitin), netrukdytu (reikia netrukdytu) ir pan.

• **MOKSLEIVIŲ BALSAS**, 1971 m. Nr. 1 (11). Hamiltono moksleivių ateitininkų kuopos neperiodinis laikraštėlis. Redak-

torių kolektyvas: Dalia Grajauskaitė, Aida Kezyė, Danuolė Juozapavičiūtė. Redakcijos adresas: Moksleivių Balsas, 18 Arkell St., Hamilton 15, Ont., Canada.

• **ASTUNTOJI DIENA**, 1971 m. Nr. 2. Cicero Vysk. M. Valenčiaus moksleivių ateitininkų kuopos laikraštėlis. Redakcija: Žibutė Paulėnai ir Loreta Radvilaitė, Emilija Škopaitė Linas Lauraitis ir Jonas Kuprys. Adresas: Astuntoji Diena, 108 S. 49th Court, Cicero, Ill. 60650.

• **SKAUTŲ AIDAS**, 1971 m. gegužės mėn. Nr. 5. Leidžia LSS Tarybos pirmija. Vyr. red. J.

Toliušis, 7418 S. Claremont Ave., Chicago, Ill. 60636. Administruoja A. Orentas, 6840 S. Campbell Ave., Chicago, Ill. 60629. Metinė prenumerata 5 dol.

• **AKIRACIAI**, 1971 m. kovo mėn. Nr. 3. Atviro žodžio mėnraštis. Šio numerio redakcija: D. Bielskus, K. Drunga, G. Procuta, L. Mockūnas, dr. T. Remekis, Z. Rekašius. Adresas: 6821 S. Maplewood Ave., Chicago, Ill. 60629. Metinė prenumerata 6 dol.

18 MODELINIŲ NAMŲ BALDAI
Galima pirkti dalimis ir išmokėtina
30% iki 50% nuolaida
SOUTHWEST FURNITURE CO.
200 S. Western Tel. GR 6-4421

BROLIAI JURGIS, GERALDAS IR GREGORIJUS ŠARKOS
SVEIKINA ATVYKSTANČIUS Į 4-TĄ DAINŲ SVENTĘ
LIEPOS 4 D. IR KVIECIA LANKYTIŠ JŲ RESTORANUOSE:

SHARKO'S — Villa Park, Illinois

1 mylia į vakarus nuo 83 Rd. ant Roosevelt Rd.

Telef. — 629-9050

SHARKO'S WEST, 6301 W. 63rd Street

Telef. — LUDLOW 6-3636

SHARKO'S EAST, 7840 S. Western Ave.

Telef. — PROSPECT 6-6644

Visuose restoranuose puikios vėdinamos salės tinkamos vestuvėms ir kitokiems rengimams. Skanus valgis, vietos ir užsienio gėrimai.

Savininkai — Jurgis, Geraldas ir Gregorijus Šarkos

Greičiausias, taupingiausias ir paprasčiausias kelias siųsti

DOVANAS

savo giminėms į Lietuvą ir USSR
yra nupirkti jiems

PREFERENTIAL SPECIAL RUBLE CERTIFICATES

— SPECIALIŲ RUBLIŲ PAŽYMĖJIMUS —

kuriuos galima pakeisti į pirmos rūšies prekes specialiose Vneshtorgo užsienio valiutos krautuvėse.

KOKYBĖ YRA AUKŠTA — KAINOS ŽEMOS

Naujo katalogo apie šiuos pažymėjimus kreipkitės į bet kurią mūsų prisijungusių firmų:

PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.

1776 Broadway, New York, N. Y. 10019

TEL. — (212) 281-7729

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.

716 Walnut Street, Philadelphia, Pa. 19106

TEL. — (215) 925-8455

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

45 West 45th Street, New York, N. Y. 10036

TEL. — (212) 245-7905

AR TIESIOGINIAI Į:

PODAROGIFTS, INC.

DĖMESIO! NAUJAS ADRESAS:

240 Fifth Avenue, New York, N. Y. 10001

TEL: (212) 685-4537

NESENI ĮVYKIAI LIETUVOJE

Atvalduoti neseniai išėjusiam O. Nendrés romane

ANTROJI BANGA

Apie šį romaną raš

„O. Nendrés lengvu stiliumi mum pristato Lietuvos ūkininką: nefantazuotą, bet tikrai tiek savo išore, tiek savo vidumi: siekiantį aukštų idealų, tilią religingą, suprantantį socialinius reikalus“ (Darbininkas '90, 73 nr.).

„O. Nendrés pasakoja apie tų ypa subtilus ir patrauklus. Išties visa knyga yra parašyta gyva ir sklandžiai dialogine forma. Todėl besikaitant tarsi užsimiršti, kad turi knygą rankoje, o vien tik klausaisi gyvų pokalbių pats pasijunti besąs tarp gyvų žmonių“ (Tėviškės Aidai, 1970. 42 nr.).

Knyga gaunama „DRAUGE“ ir pas platintojus

Kaina \$3.50.

NAUJI LEIDINIAI

• **LAISKAI LIETUVNAMS**, 1971 m. gegužės mėn. Nr. 5. Lietuvių jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas. Redaktorius Juozas Vaisnys, SJ. Redakcijos ir administracijos adresas: 2345 W. 56th Street, Chicago, Ill. 60638. Metinė prenumerata 5 dol.

Satrijos Raganos raštų ištrauka ir redaktoriaus vedamasis prisimena ir pagerbia mūsų motinas. Feliksas Juzevičius toliau tęsia savo svarbų ymus apie meną. Naujų, krikščionių tyrumo ir porcelianinio trapumo puikių eilėraščių pluoštą duoda Danguolė Šadūnaitė. Dabartinio mūsų jaunimo charakteristiką konkurse antrą premiją laimėjusiu straipsniu pateikia Vacys Kuprys. Apie pupos pasakos teologiją, intriguojančiai kalba kun. V. Bagdanavičius. Du nauji jaunos poetės Žilvės Bilaišytės eilėraščiai rodo jos poezijos labai sodrų ir daug žadantį brėdinį. Idomūs, aktualūs ir apžvalginiai žurnalo skyriai: Seima, Knogos, Tėvynėje, Kalba, Filmai Atgarsiai.

• **LIETUVIŲ DIENOS**, 1971 m. gegužės mėn. Nr. 5. Redaguoja Bern. Brazdionis. Leidžia A. F. Skirius. Redakcijos ir administracijos adresas: 4364 Sunset Blvd., Hollywood, Calif. 90029. Metinė prenumerata 8 dol.

Siame naujame žurnalo numeryje straipsniais ir iliustracijomis kreipiamas dėmesys į prof. Juozo Eretto parašytą monografiją "Kazys Pakėtas", į būsimą artėjančią Dainų šventę, į Lietuvoje nužudytą kalbininką prof. Joną Kazlauską, į Lietuvą dabartinių Lietuvos poetų posmuose, į Lietuvos baleto istorinę raidą, į premijuotą V. Volterto romaną ir kt.

• **LIETUVIŲ JAUNIMO INFORMACIJOS BIULETENIS**, 1971 m. Nr. 3. Tai dinamiškas, iliustruotas ir patraukliai redaguojamas, visą lietuvišką jaunimą apjungiantis leidinys, kukliai metrikai pasivadinęs "Laisvojo pasaulio lietuvių jaunimo informacijos laikraštukas". Leidžia LJIC, P. O. Box 8992, Boston, Mass. 02114, (617) 268-5575. Redaktorius G. Karosas.

LJIC biuletenis siunčiamas visam laisvojo pasaulio jaunimui nemokamai, atsiuntus savo pilną adresą: vardas, pavardė, adresas, zipas, telefonas, gimimo data.

Leidinį pavarčius, reikia tik džiaugtis mūsų jaunimo užmojais, sakysim, kad ir suorganizuoti viso laisvojo pasaulio lietuvių jaunimo kompiuterinę kartoteką, kad, reikalui kilus, galima būtų greit susizioti ir lietuviško jaunimo vardu pajudėti. Anot redakcijos: "Jeigu pasikartotų toks žiaurus įvykis, kaip Kudirkos ar Brazinskų bei Simokaičių reikalai, tai, turėdami tokią sistemą, galėtume susisiekti su viso laisvojo pasaulio lietuvių jaunimu daug greičiau ir efektingiau, negu ligi šiol".

Siame paties jaunimo suorganizuotame informacijos centre gražiai apsijungę visų mūsų studentų organizacijų veiklusius elementus, ir jų pasangoms reikia palinkėti gero vėjo.

Tačiau aktyvūs mūsų jaunimas reikalingas ir visos visuomenės paramos. Net ir tokio

puikios informacinio biuletenio išleidimas reikalingas pinigų. O jo studentai patys kažin kiek neturi. Tad redakcija, padėkusi jau biuleteniui auksiusiems, dėl ateities žitai būksta jau ir patį reikalą aiškina:

"Kas toliau, jei neatsiras daugiau aukotojų, jei L.B. ne's engs daugiau išlaidų apmokėti, jei Alta, Lietuvių fondas ir kitos lietuvių labdaros organizacijos neprisidės, tai šis tobulėjantis informacijos centras užsidarys. Tur būt, įstengtumėm išleisti dar paskutinį atsisveikinimo numerį ir reikėtų tarti 'Sudie!' Girdėjome kai kieno nuomonę, kad šis Centras nepriklauso nė viena 'įsipilietinusi' organizacijai, kaip Lietuvių studentų sąjunga. Lietuvių Bendruomenė ar Alta ir t. t. Tad kaip neoficialus organas neturės teisės laukti taip pat oficialių įstaigų paramos; esą svarbesnių išlaidų... Čia tad ir yra nesupratimas: LJIC tikslas yra apjungti visą laisvąjį lietuvių jaunimą, vistiek, ar jie studentai, ar priklauso kuriai organizacijai, ar pakankamai subrendę skaityti mūsų biuletenį. Mes tik norim juos sujungti, nes tikimės, kad po kurio laiko jie gali pradėti domėtis jaunimo veikla, kultūra, suvažiavimais. Mes norim skatinti jaunimą, kol jis dar tikrai jaunas, sudaryti ryšius ir tikėtis, kad tie ryšiai nemutrks, kai jis išsikels į kitą vietą ar išeis į universitetą. Jei tai pavyks, tai būsimie laimės. Atsiminkim, kad didžiausias nuostolis, kai jaunimas nutausta, pradedęs studento gyvenimą. Per tuos kelerius metus, jeigu niekas nepasistengia su jais susirūti ir jų palaikyti, jie dažniausiai nutolsta nuo lietuvių gyvenimo visiškai".

• **LAISVĖS SAUKSMAS**. Moksleivių metraštis 1970-1971. Chicago aukštesniosios lietuviškos mokyklos Tėvų komiteto leidinys. Redagavo Arvydas Ignatonis ir Vilija Kerelytė. Redakcinė komisija: Jūratė Astauskaitė, Orelia Barėkėytė, Vytautas Jasinevičius, Vytautas Mockaitis, Aloyzas Pakalniškis, Loreta Stončiūtė. Metraščio globėjas — mokyklos direktorius Juozas Masilionis. Leidinys didesnio formato, gausiai nuotraukomis ir piešiniais iliustruotas, 135 psl., tiražas 800 egz., kaina 2.50 dol.

Tai jau dvyliktas šios mokyklos tokios rūšies leidinys, kasmet mokslo metų pabaigoje išleidžiamas vis kitu vardu. Šiemetinis pavadintas "Laisvės šauksmu", turint mintį Brazinskų, Simokaičių ir Sino Kudirkos pastangas prasiveržti į laisvę.

Mokyklos veiklą, mokytojus ir mokinius vaizduojančios nuotraukos užima daugiau negu pusę visų leidinio puslapių. Leidinys tada darosi labiau panašus į mokyklos albumą. O vis dėlto norėtusi, kad tokioj imponantiškoj knygoj ne paveikslas, bet žodis — raštas būtų pats didysis puslapių svoris. Žinoma, visai suprantama ir šio almanacho — albumo sunuotaukinimo tendencija: lengviau puslapius užpildyti, gal net lengviau leiding išplatinti, nes, nuotraukosna pakliuvę, grėčia knygą ir nuopirks. Daug sunkiau būtų tiek puslapių užpildyti gerais mokinių raštais. Tačiau nepamirština ir tai, kad darbo sunkumas, daž-

Baltijos valstybių studijos

(Atkelta iš 2 psl.)

partinių ar grupinių dividendų. Mūsųose šis iššinys labai gerai pažįstamas. Kai kam atrodo, kad lietuvių tarpe šis reiškinys stipresnis nei kitų baltiečių tarpe. Kaip ten bebūtų, latvių laikraštys Laiks profesorius Andersonas aiškino, kad lietuvių tarpe tiek mažai akademinio jaunimo rašo baltų ar lietuviškųjų studijų temomis dėl to, kad bijo ką nors pasakyti, nes juos tuoj užkaposianti vyresniųjų kritika. Jauni akademikai galvoja apie daugelį dalykų kitaip nei vyresnieji politikai, bet vyresnieji neleidžia naujai generacijai, parafrazuojant vokiečių istoriką Ranke, pačiai iš naujo pasižiūrėti į savo tautos istoriją ir jos vystymąsi. Jinai turi priimti vyresniosios žvilgio normas ir išvadas. Didele dalim taip iš tikrųjų yra. Jeigu pirma perskaitys Laiks pastabas nenorėję patikėti, paskaitę porą recenzijų, pasirodžiusių mūsų spaudoje apie istorines ar literatūrinis studijas, turėję su tikti.

Mokslo žmonėms nuo šios "vergijos" emigrantiniams mokslo supolitizavimui reikia išsivaduoti. Neaiškiniu priežastį, iš kur tas supolitizavimas yra atsiradęs, jis egzistuoja. Mūsų rašytojai prieš tą supolitizavimą yra kovoje įvairiais atsišaukimais prieš nuosmukį, įvairiais editorialais laikraščiuose; ir šiandien jie nesibijo pasisakyti prieš viską norintį užgožti ir visus visuomen-

bei būna kaip tik proporcingas po to gautojo rezultato vertei. Tad ir tokių puikių almanachų leidimo atveju nereikėtų eiti vien pačių lengviausiuoju keliu. Ypač kad Chicago, kaip, patirtai kalbant, laisvojo pasaulio lietuvių sostinės, pati pagrindinė aukštesnioji lietuviškos mokykla yra ir turi būti pavyzdys visoms kitoms — noblesse obligation.

Iš tikrųjų, daugeliu atvejų šioji aukštesnioji Chicago lietuviškos mokykla tokiu geru pavyzdžiu ir yra. Net jau dvyliktasis kasmetinio šitokio leidinio paruošimas savaime nėra eilinis darbas. O užuotina apie fotografijas ir rašinius yra tik noras matyti puslapius palaimingą pusiausvyrą tarp vaizdinių priemonių ir rašto, siekiant gal ir nepasiekiamo tobulumo.

• **VYTURĖLIS**. Marquette Parko lietuviškos mokyklos, Chicago, 1971 m. Išleido šios mokyklos tėvų komitetas. Tai kasmetinis ir jau tradicinis, aštuoną kartą pasirodęs, šios mokyklos didžiosios, kasdien normalių pamokų tvarkaraštyje lietuvių kalbos pamokas turinčios lietuviškos mokyklos mokslo metų pabaigos leidinys. "Vyurėlyje" spausdinami pačių mokinių rašiniai, eilėraščiai ir kt. Gausiosse nuotraukose atsispindi ištisų metų mokyklos veikla. Siemetinis "Vyurėlis" yra 64 psl., gražiai Morkūno spaustuviėje atspausdintas. Leidinys sudaro lyg ir vienerių mokslo metų mokyklinės monografijos įspūdį, kurios puslapius variant, kiekvienam yra malonu mokinių raštą ir jų mintis pasekti, o nemazai ir šiaip pasinformuoti. Pvz. iš Redakcijos žodžio sužinome, kad "Siemet mokykloje įvyko dvejų varžybos. Pirmosiose varžybose dalyvavo mažesnis mokinių skaičius, nes jos pareikalavo didesnių sugebėjimų — individualios kūrybos. Mes rašėme, kiek sugebėjome. Tai yra mūsų nuosirdus lietuviškas žodis. Laimėtojos buvo pinigais ir knygomis apdovanotos... Šiais metais Marquette Parko lietuviškos mokyklos paskelbė varžybas parašyti ir rašinį "Vyurėlis". Buvo gauta 10 rašinių. Laimėjo trys mokinės, kurių darbus čia ir spausdiname".

nės resursus pasiglemžti politinį veikimą ir politinių štamų dëllojimą. Norėtusi, kad rašytojai panašiai pakovotų ne tik už kultūros ar poezijos, bet ir už mokslo nepriklausomybę. Deja, taip nėra; jie patys dažnai į mūsų darbą žiūri kaip į politinį kitom priemonėm, vis tebekalba apie mus kaip "pristatinėjančius" Lietuvą, tartum mes būtume pašaukti scenoje lenciūgėlio šokti UNRRA valdininkams, tebetraktuoja mūsų istorinę ar politinę analizę kaip "lietuvišką propagandą". Šis žvilgis matyti ir pažiūroje — Jūsų daugumai gal dar nežinomoje, man gi jau gerokai pažįstamoje ir kelis kart girdėtoje — girdi, jei nusirašoma novelė — tai literatūrinė vagystė; jei nusirašoma iš istorinio veikalo apie Lietuvą, tai nieko, tai vis tiek pat ta pati politinė propaganda, vis tiek "tėvynės labui". Šis reiškinys parodo, kaip giliai mūsų inteligenti-jon yra įsiskverbusi ir priimama mokslo supolitizavimo sąvoka.

Washingtono universiteto istorijos profesorius ir pagrindinio Amerikoje sovietinių ir rytų europos studijų žurnalo Slavic Review redaktorius Donald W. Treadgold, žmogus žinomas savo simpatijomis sovietų pavergtosioms tautoms, savo įdomioje kalboje baltų studijų suvažiavimu metu teisingai pasakė ir paraginuo: kaip piliečiai, dalyvaukite politikoje ir turėkite politinius nusistatymus ir padėkite savo pavergtiems kraštams, bet — ir dabar cituoju, "bet aiškios politikos nuo mokslo atskyrimas yra sąlyga tokios rūšies mokslinių baltų studijų pasisekimui kuro, aš esu įsitinęs, mes visi norime". Išsivaduoti iš mokslo supolitizavimo nereikia atsikasyti laisvės ar nepriklausomybės idėjų ar tikslų. Tai reikšia studijuoti gyvenimą, koks jis yra šiandien, tai reikšia žvilgi į istoriją iš šiandienos ir šiandieninio žmo-

gaus psichologijos perspektyvos, tai reikšia laisvę įvertinti mūsų istorijos reiškinius ir jos aktorius, nesibijant socialinių reiškių, tai reikšia laisvę svarstyti socialinio vystymosi ir tautos gyvenimo alternatyvas ir kituose rėmuose, ne tik tuose, kuriuos sukūrė ir sudarė tautos nepriklausomybės staciūsi ar jai vadovavusi, už ją su ginklu kovojusi generacija.

Baltų studijoms skatinti draugija yra pasirinkusi ne politikos tarnaitės, bet mokslo magistres kelią. Mokslo žmogui jįsai vienintelis, ypač kad anapus raudonosios sienos dirbančių mokslo vyrų studijinis gyvenimas yra taip nežmoniškai nupolitizuotas, kad Vakaruose mes, kad ir su mažesniais šaltinių ir duomenų kiekiais, paliekame pagrindiniai nepavergtos realybės ir nesuklastotos istorijos rašytojai.

Baltų studijoms skatinti draugija, žinoma, tebėrina pirmuosius žingsnius. Jos, tos Draugijos, tyko įvairios klūtys ir pavojai. Apie jos pasisekimą todėl istorija savo sprendimą parašys dar ne šiandien. Pozityvaus modeliuotų lietuvių įnašo dėka, koordinuoto su latvių ir estų panašiomis mokslo jėgomis, jos darbai yra ir bus naudingi ir verti visų paramos.

NAMŲ TAISYMO DARBAI

Stalniaus, dažymo ir visus kitus darbus atlieka lietuviai — labai prieinama kaina.

SKAMBINTI RE 7-9615

PETE'S AUTO REPAIR

Taisau MOTORUS, STABDZIUS, Transmisijas Starterius, Alternatorium, Motor Tune-up. Ir kitus patalpinus. PETRAS PIKYS, sav., 6211-15 South Damen Avenue — TEL. 737-3988.

Joe Wentz Ford, Inc.

Authorized Sales & Service FOR YOUR BEST DEAL — Call 445-5000

WAGNER & SONS

Typewriters — Adding Machines — Checkwriters
Nuomoja — Parduoda — Taiso
NAUJOS NAUDOTOS
Virs 50 m. patikimas patarnavimas
NAUJOJE VIETOJE
5610 S. Pulaski Rd., Tel. 581-4111

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY

Manufacturers

Rankomis išpauštyti paveikslų rėmai — pritaikinti paveikslams ir skelbimams, rėmai — metalu aplieti rėmai.
2400 So. Oakley Ave., Chicago
Tel. Virginia 7-7258 - 59

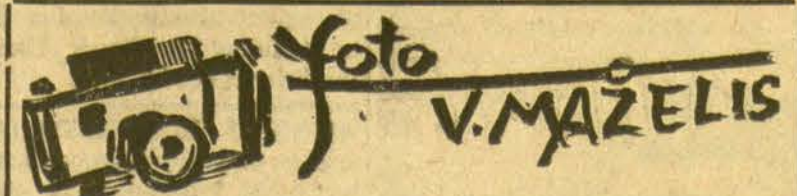
MARQUETTE PHOTO SUPPLY

IR MŪGĖJAMS

Daug sutaupysite pirkdami čia įvairių filmų foto aparatus bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai progai. Pilnai užbaigtą foto nuotraukų aptarnavimas. Atidara pirmą ir ketvirtą vakarais iki 9 val.

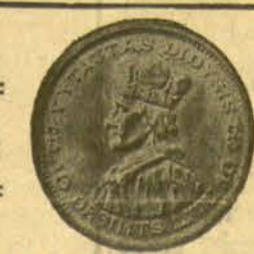
REIKMENYS FOTOGRAFAMS

3314 West 63rd Street
Chicago, Illinois 60629
Telef. Prospect 6-8998

* Vestuvės: spalvota ir juoda balta (gali vykti ir į kitus miestus)
* Portretūra
* Meno darbų nuotraukos ir kiti foto patarnavimai
Telef. — HY 7-4677
422 MENAHAN STREET — RIDGEWOOD, N. Y. 11237

Muziejaus

retenybė

PASKUTINIAI NEPRIKLAUSOMOS LIETUVOS LAIKŲ PRISIMINIMAI
... Dar turime pardavimui baigiančių pranyk lietuviškų monetų.
5 litų — J. Basanavičius, 10 litų — Vytautas Didysis, 10 litų — prez. A. Smetona ir kitos. Kainorastis parodomas.
F. ZABLOCKIS, 2333 Ontario St., Vancouver, B. C., CANADA

25 metai nuo Martyno Jankaus mirties

Aušrininkas, pasižinęs lietuviškų knygų leidejas ir lietuviškos skleidėjas Mažoji Lietuva Martynas Jankus mirė 1946 m. gegužės 23 d. Flensburge, Slezvige-Holšteine, Vokietijoje. 1884-1885 m. buvo žymimas atsakinėjimo Aušros laikraščio redaktoriūsi. Sustojus Aušrai, Jankus leido Garsą, vėliau Naują Aušrą, Lietuvišką Darbininką, Ūkininko Prietelių, Saulėtaką, net pradėjo

leisti dienraštį Dienos Laps. Visi tie laikraščiai teegzistavo tik trumpą laiką. Yra parašęs visą eilę knygelių, davęs dainų rinkinių, leides kalendorius. Išleido net 36 religinio turinio knygeles. Jis buvo vienas iš steigėjų didelės kultūrinės reikšmės turėjusios Birutės draugijos. Keletą metų jai vadovavo (1889-2). Daug lietuviškiems reikalams patarnavo jo įsisteigtoji spaustuovė. Už lietuvišką veiklą buvo 9 kartus vokiečių kalinčas ir daug kartų baustas.

Nuo 1914 Metų

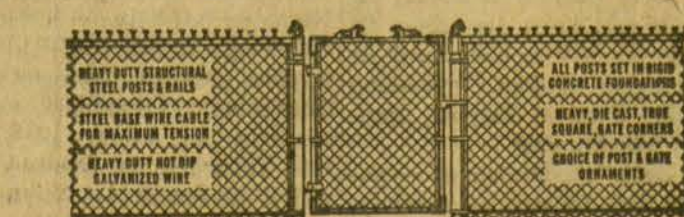
Midland Savings aptarnauja taupymo ir namų paskolų reikalus visus mūsų apylinkės. Dėkojame Jums už mūsų parodytą pasitikėjimą. Mes norėtume būti Jums naudingi ir ateityje.
Sąskaitos apdraustos iki \$20,000.00
Frank Zagan, President

MIDLAND SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION
400 ARCHER AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60618
PHONE 291-4130

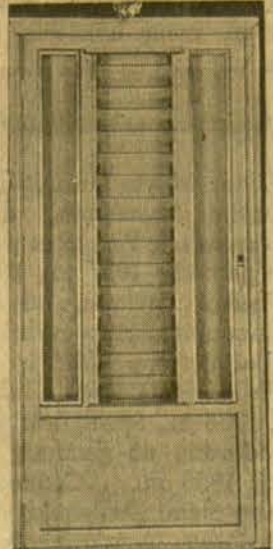
5%
All accounts compounded daily — Passbook Savings paid quarterly.

6%
2 Years Savings Certificates (Minimum \$5,000)

DENGIA ME STOGUS

ALUMINIJAUS RYNOS (Gutters)
vandens nubėgimui.
Nerūdija ir nereikia dažyti.

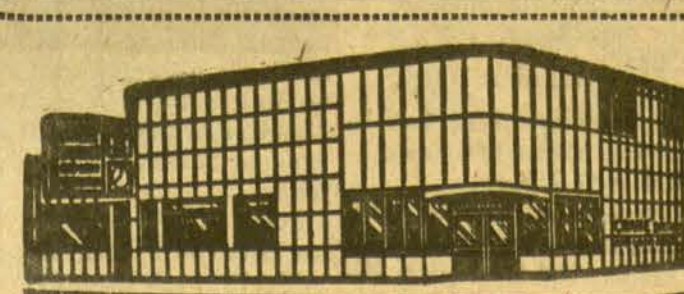
T V O R O S: įvairiausio aluminijaus, plastikos, plieno, įvairių spalvų.

STOGELIAI
DURYS - LANGAI: įvairių spalvų ir kainų.

Naujausi žieminiai balto emalio ir "stainless steel" langai.

Apkalame aluminijum medines namo dalis.

KOSTAS BUTKUS
Telef. — PROspect 8-2781

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

B. R. PIETKIEWICZ, Prez.
2555 West 47th Street Tel. LA 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING SPACE

5 1/4% **5%**
Mokamas už Vieną Metų Certificate sąskaitas Minimum \$5,000.00
Naujas aukštas dividendų mokėjimas už investavimo sąskaitas.

PINIGAI ĮNESTI IKI 15 D. PĖLNO NUOSIMICIUS NUO 1 D.

Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.

VALANDOS: PIRMAD. ir KETVIRTAD. 9 v. r. iki 9 v. v. ANTRAD. ir PENKTAD. 9 v. r. iki 5 v. v. SEŠTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. — Trečiad. uždaryta.

Perskaityt Draugą, duokite kitiems pasiskaityti.

Kultūrinė Kronika

Išėjimo lietuvių poezijos antologija jau pradėta rinkti "Draugo" spaustuveje

1945—1971 metų laikotarpį apimančią lietuvių poezijos antologiją leidžia "Ateities" leidykla. Antologija bus apie 650 psl. Joje tilps daugiau kaip 25 metų rinktinė išėjimo poeto kūryba. Turinys bus apie 60 autorių, pradedant vyriausiais, kaip Mykolu Vaitkum, Kleofu Jurgelioniu ir kt., o baigiant pačiais jaunaisiais, jau čia gimusiais. Tai bus imponuojantis leidinys, vienoje vietoje sutelkęs visą, kas geriausio lietuvių poezijos mūso poetų yra sukurta per ketvirtą šimtmetį. Antologijai platus studijinis įvadas rašo dr. Vik. Skrupskelytė, mūsų jaunosios kartos Oberlin (Ohio) kolegijos profesorė, įžvalgi ne vieno literatūrinio nagrinėjimo autorė. Antologiją redaguoja Kazys Bradūnas. Šių metų pabaigoje tikimasi antologiją jau atiduoti į skaitytojų rankas.

Vytauto Mačernio 50-tas gimtadienis prisimintas ir Lietuvoje

Draugų liudijimais ir paties poeto pasisakymais remiantis, ligi pat pastarųjų metų Lietuvoje 1944 m. fronto maišatyje žuvusio Vytauto Mačernio gimimo data buvo laikoma 1920 m. birželio 6 d. Tačiau praėjusiais metais, ir Lietuvoje išleisus jo poezijos pomirtinę knygą, jau buvo nurodoma, kad poetas gimęs 1921 m., birželio 5 d. Turint galvojimą pirmąją datą, Vytauto Mačernio 50-tas gimtadienis jau buvo mūsų laikraštyje plačiau paminėtas 1970 m. Gi laikantis datos nurodomos antrosios datos, pakartotinai jo 50-tą gimtadienį dar paminėjome ir šių metų pavasarį dr. R. Šilbajorio straipsniu. Nepraėita tytomis pro 50-tąjį Vytauto Mačernio gimtadienį ir šiandieninėje Lietuvoje. "Literatūros ir meno" savaitraštyje (VI. 12) poeto gimtadienį primena gyvenime buvęs artimas Mačernio jaunystės dienų bičiulis poetas Eugenijus Matuzevičius. Laikraščio puslapyje yra įdėta ir toji visur įprastinė Mačernio nuotrauka, o straipsnyje "Vizijų ir nerimo poetas", be kita ko, rašoma:

"Visame Vytauto Mačernio likime, jo poezijoje — tragiška pasaulėjauta (bet ne pesimistinė, nes tada nebūtų buvę vis naujų ir naujų poetinių ir filosofinių pastangų skverbtis į žmogaus būtis suvokimo gelmes). Visas jo mąstymas pasižymi žmogaus ir poeto didvyriškumu (kai nesitraukiama, nepabėgama nuo problemos, o norima ją ligi galo suvokti). Tai juk iš dalies primena meninį Beethoveno didvyriškumą, kai metamas iššūkis likimui..."

...Žemaitijoje, Šarnelėje, medžiais apaugusiame kaimelyje, yra kapo kauburėlis, po kurio vėlėnė išsisi Vytautas Mačernis, mums palikęs savo poetinį metraštį, savo ieškančios, abejojančios ir vėl vizijų šviesa nušvintančios širdies istoriją."

Poezijos premija Eugenijui Matuzevičiui

Jau septinti metai, kai okupuotoje Lietuvoje kelias dienas yra švenčiamą vadinami "Poezijos pavasariai". Jie su tam tikromis išskilmėmis atidaromi Kaune ir po kelių dienų baigiami Vilniuje. Šiemet "Poezijos pavasaris" buvo pradėtas birželio 3 d. ir baigtas birželio 6 d. Vilniaus universitete, poeto Šarbievičiaus kieme. Tomis dienomis visur vyksta poezijos vakarai, patys

poetai važinėja po miestus ir kaimus, skaitydami savo poeziją. Tomis dienomis paskiriama ir premija už geriausią metų poezijos knygą. Šiemet ji teko poetui Eugenijui Matuzevičiui už naują jo eilėraščių rinkinį "Paukščių takas". Matuzevičius yra žinomas mūsų žeminių kartos bendraamžis, kartu su jais studijavęs Kauno ir Vilniaus universitetuose. Jis buvo taipgi 1944 metais žuvusio poeto Vytauto Mačernio artimas draugas.

Draudžiamos spaudos bendradarbis

Šiemet sueina 30 metų nuo mirties kun. Prano Urbanavičiaus, Prūsijoje leidžiamų Apžvalgos, Šviesos, Varpo, o vėliau Šaltinio, Vilties ir kitų laikraščių bendradarbis. Už lietuvišką veiklą buvo atleistas iš Mintaujos gimnazijos kapeliono pareigų. 1917 metais buvo išrinktas į Lietuvos tarybą, bet atsisakė lity naudai. Padėjo J. Jablonskiui redaguoti Juškos žodyną, organizavo knygnešius. Yra išleista visa eilė jo religinių knygų. Žinomas taipgi Kupano slapyvardžiu. Daugelio buvo pamėgta jo išverstoji "Fabiola".

Milijonas parašų

Šiemet sueina 50 m. nuo dienos, kai JAV lietuviai 1921. V. 30 prezidentui Hardingui įteikė milijoną parašų, prašydami pripažinti Lietuvą de jure. Parašų rinkimą nutarė 1918 m. New Yorke įvykęs bendras lietuvių katalikų ir tautininkų seimas, išrinkęs specialų tam uždaviniui vykdomąjį komitetą. Parašai buvo susiūti į 138 knygas. JAV pripažino Lietuvą de jure 1922 m. liepos 27 d.

Vytautas Mačernis

Lietuvių kultūros institutas

Šiemet sueina 30 m. nuo to laiko, kai 1941. IX. Am. Liet. katalikų federacijos rūpesčiu buvo įsteigtas Lietuvių kultūros institutas, pakvietus jam vadovauti prof. K. Pakštą. Liet. kalbos ir literatūros sekcijai vadovavo prof. A. Sennas, Lietuvos istorijos sekcijai — prof. J. Stanton — Stankevičius. Institutas išleido prof. K. Pakšto: The Lithuanian Situation, The Balto-Scandinavian Confederation, Lithuania and World War II. Kiti kult. instituto leidiniai: A. Vaičiūnai Outline of Lithuanian Literature, A. Senno The Lithuanian Language. Savo veikloje įžangoje prof. Sennas rašė: "Lietuviai didžiūjasi savo kalba. Tai stipriausia apraška pajėgios ir modernios tautos, kuri žygiuoja moderniosios kultūros priešakyje. Šitokia tauta nusi-

Nuotrauka Algirdo Grigaičio

Algirdo Grigaičio nuotraukų paroda

Algirdo Grigaičio foto nuotraukų paroda buvo atidaryta Čiurlionio galerijoje, Chicagoje, birželio 12 d. Parodoje išstatyta 130 nuotraukų, kurių 14 spalvotos. Tai paskutiniųjų trejų metų derlius, įvairus savo tematika ir margas išpildymo technika.

Algirdas Grigaitis jau anksčiau buvo žinomas kaip eksperimentinės nuotraukos puoselėtojas. Iš parodoje išstatytų darbų matyti, kad šio savo kelio jis ir dabar nepameta. Čia randame jam būdingų solarizuotų nuotraukų bei kristalizuotus emulsijos vaizdus. Čia kabo puikiai išdidintos spalvotos abstrakcijos — skaldyto stiklo ir įvairiaspalvės šviesos fragmentai. Tai "senasis" Grigaičio veidas, matytas ankstyvesnėse parodose ir spaudos puslapiuose. Net ir patys ankstyviausi šio žanro darbai eina anksčiau pramintu taku, brandindami senąją idėją naujais posūkiais

pelno, kad būtų išsaugota nuo sunaikinimo. Jos išsaugojimas bus laimėjimas žmonijai ir kultūrai".

Išidėmėtinis ir prof. K. Pakšto posakis leidinyje apie Lietuvą ir II Pasaulinį karą: Kai pasaulis švenčia tikrai pelnytą pergalę, lietuvius tebekankina sunkus klausimas: Argi išlaisvinimas reikš išnaikinimą?"

Instituto vadovas prof. K. Pakštas daug dirbo, palaikydami ryšius su kitų tautų mokslu ir politikos vadovaujančiais asmenimis, laikydamas paskaitas universitetuose ir kitur. Susidarius sunkumų finansuoti instituto veiklą, jį globoti pasiėmė prel. Juras, daug dėmesio skirdamas organizavimui Amerikos lietuvių archyvo Alkos.

150 m. nuo Napoleono I mirties

Napoleonas I Bonapartas mirė 1821 m. gegužės 5 d. Šv. Elėnos saloje, taigi šiemet sueina 150 m. nuo jo mirties. Anuo metu pavergtose Lietuvoje daug kas tikėjosi, kad žygiuodamas į Rusiją Napoleonas atneš laisvę. Napoleonas Lietuvoje yra ilgai buvęs Vilniuje, net buvo sudaręs atskirą Lietuvos vyriausybę, bet jos pagrindinis uždavinys buvo organizuoti karių dalinius ir tiekti Napoleonui kariuomenei. Apie Napoleoną ir jo laikus yra parašę nemažai studijų ir lietuvių.

ALGIMANTAS KEZYS, S.J.

ir akį pagaunamais niuansais. Naujasis parodos autoriaus veidas pasirodo visoje eilėje realisti-

nių fotografijų — gamtovaizduose, foto essay apie žmogaus būti, portretuose. Į gryną realizmą Grigaitis pereina atsargiai, neperšokdamas staiga iš vieno į kitą, bet palaipsniui. Parodoje

Dabar yra pats geriausias laikas įsigyti nuosavus namus, pasinaudojant mūsų sumažintu nuosimčiu ant preferuotų paskolų.

Saint Anthony Savings

1447 South 49th Court / Cicero, Illinois 60650 / Phone 656-5330

Darbo Valandos —
Kasdien nuo 9:00 iki 5:00;
Pirmadieniais nuo 9:00 iki 8:00; Šeštadieniais nuo 9:00 iki 1:00; Trečiadieniais uždaryta.

**SATISFACTION
GUARANTEED
AND
YOUR MONEY BACK
(PLUS INTEREST)**

**STANDARD
FEDERAL**

SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO
4192 Archer Avenue at Sacramento • Chicago, Illinois 60632 • 847-1140
ASSETS OVER \$149,500,000. RESERVES OVER \$13,500,000.
OFFICE HOURS:
Monday, Tuesday, Thursday & Friday 9 a.m. to 8 p.m.
Saturday, 9 a.m. to 12 Noon • Wed., no business transacted

jis pateikia keliolika gamtos žiūrovo nuomone, tai parodos vaizdų, kuriuos būtų galima pavadinti realistiniais, bet kuriuose jaučiasi ir "pirmosios meilės" įvaizdai su gamtovaizdžiu, portretistams rezervuotos technikos vartojimą, pabrėžiant tamsų ir koloritą, tai ryškinant linijas padidintu kontrastu ir pan. Palaipsniui Grigaitis atpalaiduoja nuo bet kokio vaizdo suabstraktinimo ir pastato parodos žiūrovą prieš nuogą dokumentinę tikrovę. Tai trečioji grupė nuotraukų — foto essay apie Meksikos žmogaus būti, portretai, miesto ir gamtos vaizdai, padaryti tikroviškai, daugiau dėmesio pašvenčiant gyvenimiško momento užfiksavimui, negu formos išryškinimui. Šiuose vaizduose Grigaitis filosofuoja, bandydamas veido išraiškoje, ar aplinkos tuštumoje, ar sustingusiame momente įžvelgti visą žmoniją slegiančias nuotaikas arba išgyvenimus. Kruopščiai ieškant, galima šiose fotografijose atrasti paslėptą gyvenimo simboliką — lėlių nuotraukos kalba apie nuskriaustą ir visų apleistą žmogų, griovimui pasmerktas namukas apie visa ko pabaigą ir t.t. Tačiau šio

silpniesnioji vieta. Jaučiamas noras pasakyti daugiau, negu patys vaizdai pajėgia. Sudėjus gamtovaizdį su gamtovaizdžiu, portretu su portretu, abstraktiniai Grigaičio sprendimai yra stipresni negu realistiniai. Ir žiūrovo akis vėl sustoja prie solarizuotų portretų, ypač Nr. 16, 43, 33, 45, prie aiškaus mosto grafiškos eitinimo ir pastato parodos žiūrovą prieš nuogą dokumentinę tikrovę. Tai tvirtos rankos ir įtikinantys vaizdai.

Paroda kruopščiai apipavidalinta, nuotraukos skoningai išdėstytos. Rengėjas — Santara — šviesa. Parodą verta pamatyti kiekvienam foto entuziastui, kuris čia susipažins su jaudrios vaizduotės mūsų foto menininku, atskleidusiu savo vidurinį pasaulį šioje neeilinėje fotografijų parodoje. Paroda vyks Čiurlionio galerijoje iki birželio 20 d.

GĖLĖS

Vestuvės, banketams, laidotuviams ir kitokioms progoms
GUZASKU
Beverly Hills Gėlinė
2443 W. 63rd Street, Chicago, Illinois
TEL. PR 8-0833 — PR 8-0834

MAZEIKA & EVANS
FUNERAL HOME
THREE
AIR-CONDITIONED CHAPELS
Parking Facilities
6845 SOUTH WESTERN AVE. REpublic 7-8800

E U D E I K I S
DOVYDAS P. GAIDAS — GERALDAS F. DAIMID
Laidotuvių Direktorai
Trys Moderniškos Koplyčios
4330 South California Avenue
Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9852
4605-07 South Hermitage Avenue
Telefonas — YArds 7-1741-2

P E T K U S
MARQUETTE FUNERAL HOME
— TEVAS IR SŪNUS —
TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS
2533 West 71st St. Telef. GRowehill 6-2345-6
1410 S. 50th Ave., Cicero TOWNhall 3-2108-09
AIKŠTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI
Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

STEPONAS C. LACK (LACKAWICZ) IR SŪNUS
2314 W. 23rd PLACE Tel. Virginia 7-6672
2424 W. 69th STREET Tel. REpublic 7-1213

PETRAS BIELIONAS
4348 S. CALIFORNIA AVE. Tel. LAfayette 3-3572

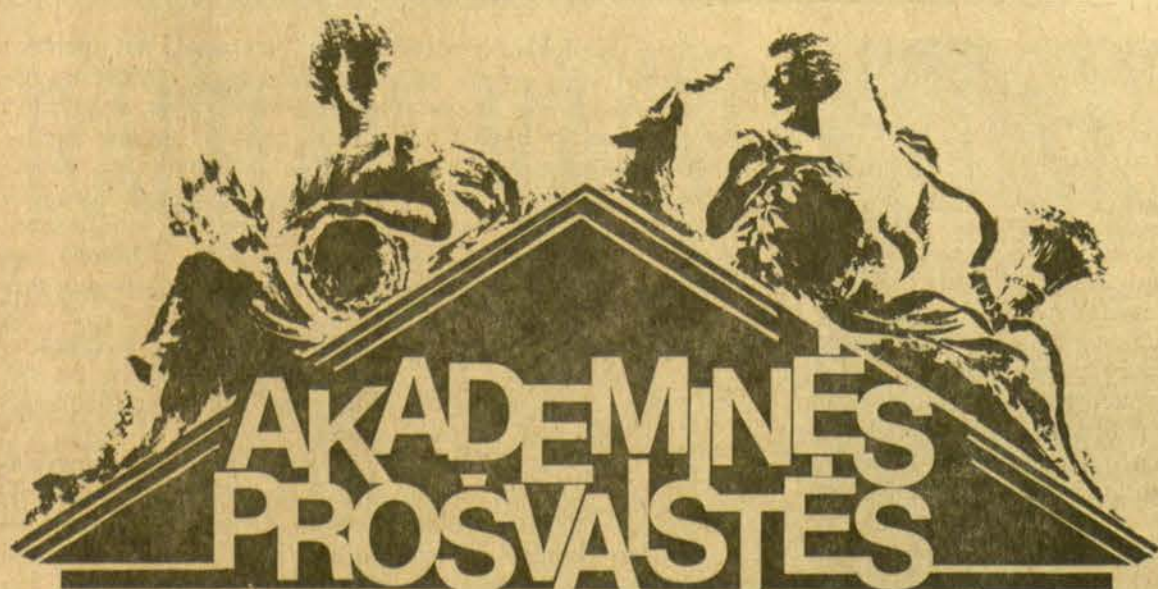
ANTANAS M. PHILLIPS
3307 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-3401

POVILAS J. RIDIKAS
3354 S. HALSTED STREET Tel. YArds 7-1911

JURGIS F. RUDMIN
3319 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-1138-1139

VASAITIS — BUTKUS
1446 S. 50th AVE., CICERO, ILL. Tel. OLYmpic 2-1003

LEONARD BUKAŠKAS IR SŪNUS
649 East 162nd Street, South Holland
10821 South Michigan Avenue, Chicago
TEL. — CO 4-2228

REDAGUOJA JURATĖ JASAITYTĖ, 6922 S. OAKLEY AVE., CHICAGO, ILLINOIS 60636

STUDENTŲ ATEITININKŲ SĄJUNGA GYVA

Išspūdžiai iš SAS kursų Dainavoje gegužės 28-31 d.

Studentų ateitininkų sąjungos kursus pradėjome penktadienį, gegužės mėn. 28 d. Dainavoje. Suvažiavo jaunimas iš įvairių vietovių: Chicago, New York, Detroito, Toronto, Clevelando ir Philadelphia. Kursuose susirinkome pasiklausyti įdomių paskaitininkų. Kursų pagrindinė tema sukosi apie žmogaus laisvę.

Jurgis Oniūnas, dabartinis SAS pirmininkas, atidarė suvažiavimą, pasveikindamas visus atvykusius ir pristatė pirmą paskaitininką dr. Algį Norvilą. Dr. Algis Norvila kalbėjo mums apie pagrindines laisvės sąvokas. Mes gyvename pereinamąjį žmonių laisvės laikotarpį. Senovėje griežtasis mokslas sugebėjo išlaisvinti žmogų. Susižavėjimas gamta ir tikslingumu, kuriuo gamta reiškiasi, norėjo tą mokslą viskam pritaikyti. Žmogus laikomas gamtos dalimi. Ji reikėjo išaiškinti tais pačiais griežtais principais kaip ir gamta. Evoliucija leido įstatyti žmogų į gamtos rėmus. Pirmas radikalus klausimas iškilo, kai susidūrė senoviška, tradicinė žmogaus sampratos pradžia su mokslininko aiškinimu. Bet pagal mokslininkų aiškinimą žmogus nėra laisvas. Žmogus veikia pagal nuspręstus veiksmus, nulemtus kokios nors priežasties. Tai vyko industrinės revoliucijos ir racionalizmo bangų poveikyje. Ateitininkai atsirado, kai šis mokslininkų pasaulėžiūra buvo pačiam žydėjime, ir išėjo prieš šią pasaulėžiūrą opozicijon. "Žmogus priklauso nuo Kūrėjo ir iš to išplaukia, kad žmogus yra laisvas." Tai viena iš pagrindinių tezių.

Laisvės gynybai pradėjo teigti, kad žmogus yra laisvas ir stipriai pasisako prieš bet kokią determinizmą. Tuo tarpu, krikščioniškai žiūrint, žmogus yra laisvas, kai jis atkreipia savo kasdieninį gyvenimą į vertybes. Kaip mes at-kai turime į šias skirtingai interpretuojamas laisvės reaguoti? Trumpai: mes būsim laisvi, jeigu mes atsliepiame ir mūsų konkrečios problemos

aplinkumą. Tarp paskaitų studentai, būreliais pasiskirstę, dalyvavo mintimis diskusijose. Bet rimties žodžius sekė ir linksmybės: kai kurie maudėsi, kiti džiaugėsi po ilgesnio laiko susitikę — nes tolimiesnių miestų kuopų nariai tik kelis kartus per metus turi progą susitikti, o treči juokus pasakojo.

Kitas paskaitininkas buvo Juozas Kazlas, atvykęs iš Yale Universiteto, kur jis ruošiasi ten įsigyti daktaro laipsnį politiniuose moksluose. Tema — "Sovietų Sąjungos ateitis". Didelė žmonijos dalis gali gyventi totalitariniame krašte. Šiandien pagrindinė Sovietų Sąjungos teorija vadinasi "convergence theory." Stalinas valdė Rusiją su slapta NKVD policija, o Chruščiovo valdžios laikotarpis vadinamas "thawing out government." Chruščiovas, lyginant su kitais, buvo liberalus diktatorius. Brežnevo sistema taipgi gana panaši. Pačioj partijoje yra kiek daugiau demokratijos, tai

Augustinas Idzels skaito paskaitą ateitininkų kursuose. Nuotr. A. Norvilas

nereikia, kad valdžioje jos yra tiek pat. Kalbant apie mažųjų tautų gyvybę Sovietų Sąjungoje, nereikia pamiršti, kad Lietuvos ateitis gali būti nuspręsta Ukrainoje.

Augustinas Idzels svarstė dr. J. Girmiaus pareiktas idėjas apie tautą ir tautybę. Kraštas teikia tam tikras galimybes, kurios sako, ką mes galime ir turime daryti. Kraštas determinuoja žmogaus padėtį. Mes čia esame Amerikos arba Kanados lietuviai, skirtingi nuo Lietuvos lietuvių. Mes turime padėti kraštui išlaikyti mūsų kultūrą.

Dr. Vygantas atvyko iš New Yorko tiksliai kelionai valandom. Jis mums kalbėjo apie laisvę ir nepriklausomybę. Nepriklausomybė yra fizinis daiktas. Yra nepriklausomumas nuo ko nors. Laisvė yra tam tikra vidaus būtis. Mes esame tiek laisvi, kiek mes stengimės būti laisvi.

Kęstutis Girmius kalba apie Dostojevskio Didįjį Inkvizitorių studentų ateitininkų kursuose, Dainavoje.

Nuotr. A. Norvilas

Laisvė turi ir funkcinę vertybę. Kas yra principas? — gairės, kurios išreiškia tam tikras vertybes. Principo ir laisvės sąjūdis yra svarbus žmogui, sudarant savo pasaulėžiūrą. Turime būti naivūs šiaitės su pasirinkimu, kaip kalbame apie laisvę ar principus. Žmogus yra laisvas reikšti gerį. Be laisvės mes negalėtume būti krikščionys. Ateitininkų ideologija duoda žmogui idėjas, kokių jis gali būti, bet neįsako, koks jis turi būti.

Kęstutis Girmius skaitė mums paskaitą apie Dostojevskio "Didįjį Inkvizitorių." Ispanijoje 16-ame šimtmečiame mažame miestelyje Kristus vėl pasirodė žmonėms. Vyriausias kardinolas jį swareštavo. Tą vakarą, Kristui besėdint kalėjime, atėjo pas jį kardinolas — vyriausias inkvizitorius ir pareiškė, kad Kristus yra jo ir bažnyčios priešas, nes jis su savo ateizmu naikina Bažnyčios santykius su žmonėmis, o taip pat ir jos atlikus darbus. Kristus atsisakydamas velnio gundymo, girdi, padaręs didelę klaidą, nes žmogui negali būti suteikta per daug laisvės. Kad žmogus būtų visai laimingas, jis turi patikėti savo laisvę kokiame nors autoritetui. Bažnyčia ir yra tas autoritetas. Žmogus, pavesdamas savo laisvę Bažnyčiai, palaikoma savo sunkią naštą. Kristus neturi įsiveržti į jų darbus Kardinolui — didžiajam inkvizitoriui, baigus kalbėti Kristus jį pabučiavo ir apleidė kalėjimą. Ar Dostojevskio laisvės sąvoka iš viso įmanoma? Paskaitininkas paaikškino, kad šitokia laisvės sąvoka gražiai skamba, bet nebūtinai gali būti praktiškai įvykdoma. Šio klausimo gvildinimas buvo tęsiamas dar ir atskirų būrelių susirangose.

Penktadienį vakare, kai visi suvažiavo, buvo tik bendras susipažinimas. Vieni šoko ir dainavo, kiti ėjo bekalbėdami pasi-

Judam, krutam!

●Percitą savaitgalį, birželio mėn. 12 ir 13 dienomis, įvyko Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Jaunimo kongreso komiteto posėdis. Šeštadienį posėdžiui pirmininkavo prezidento pirmininkas R. Čekadokas, o sekmadienį — prezidento narė Jolana Kurai. Posėdis vyko sklandžiai. Tikimės neužilgo pamatyti šio savaitgalio posėdžiavimo valandų vaizdus.

●Saulius Mikalukas Chicago studentų ateitininkų draugovės išrinktas, PLBJK komiteto buvo pakviestas eiti Kongreso kontrolieriaus pareigas. Sveikiname ir linkime Sauliui daug laimės (ir darbo!), einant šias reikšmingas pareigas.

●Chicagoje visą savaitę viešėjo Studentų ateitininkų sąjungos pirmininkas Jurgis Oniūnas. Chicago atvažiavęs iš New Yorko darbo reikalais, praleido čia nemažai laiko, dalyvaudamas įvairiuose, Chicagoje vykstančiuose, jaunimo užsiimimųose. Jurgis yra PLBJK finansų komiteto narys.

●Studentų ateitininkų sąjungos stovykla įvyks Vermonto kalnuose, Neringos stovykloje, nuo rugpjūčio mėn. 26 d. iki rugsėjo mėn. 6 d. Čikagiečiai, norintys važiuoti stovyklon, pra-neškie J. Jasaitytei (434-2165) iki rugpjūčio mėn. 15 d. Stovyklos kaina — 40 dol.

Ar jūs žinote?..

kad "Dabartinės lietuvių kalbos žodynas" yra neapsakomai įdomus. Kiekviename jo puslapyje yra daug įvairių ir skambių lietuviškų žodžių. Žodžių, kurie kai kuriems yra net negirdėti.

Redakcija apsiėmė truputėlį praturtinti skaitytųjų žodyną, pavarė žodyno puslapius, ir štai kokių įdomybių surado: agnus — smarkus, jūdrus alkštis — užsispyrimas anyta — vyro motina baužas — plikas, tuščias cipukas — viščiukas idėm — tyčia

vaikščioti. Šeštadienį įvyko didelis laužas, Petro Sandanvičiaus praves tas prie ežero kranto. Studentai patys puikiai paruošė programą. Buvo daug įvairių pasirodymų ir visi su dideliu entuziazmu prisidėjo prie dainavimo. Paskutinį vakarą pagerbėm žuvusius dėl Lietuvos laisvės partizanus. Jūratė Jasaitytė parengė montažą. Keli studentai su žvakutėmis rankose perskaitė lietuvių poetų partizanams sukurtus eilėraščius.

Štai ir pasibaigė mūsų pavasario kursai. Vienas kitą išlydėjome, laukdami vasaros stovyklų, kai vėl galėsime susitikti ir vėl kartu pabendrauti, pasidalinti savais džiaugsmiais, siekiamais ir rūpesčiais.

Dalia Jasaitytė

Diskusijos studentų ateitininkų kursuose, Dainavoje.

Nuotr. A. Norvilas

rasabrauklys — naktibalda sklandis — paplotas, blynas stičas — užsispyrėlis žandenos — peisai. Išidėmėkite, pavartokite, praturtėkite.

PADEKA

Redakcija norėtų išreikšti didelį AČIO Jurgiui Oniūnui už šią neapsakomai reikalingą, įdomią, žavingą mintį.

Dr. Kazickas (dešinėje), Pasaulio lietuvių jaunimo kongreso finansų komiteto pirmininkas, daro pranešimą pereiną savaitgalį Chicagoje įvykusiame Kongreso vykdomojo komiteto posėdyje.

Dr. V. Vygantas pas studentus ateitininkus Dainavoje.

Nuotr. A. Norvilas

ASS studijinio suvažiavimo — stovyklos programa

Akademinių skautų sąjūdžio suvažiavimas — stovykla įvyks birželio mėn. 28—liepos mėn. 3 dienomis, V. Jonyno vasarvietėje, Ches'erton, Ind.

Suvažiavimo — stovyklos programa yra šitokia:

Šeštadienis, birželio mėn. 26 d. 2:00 p. p. — Stovyklos atidarymas.

7:00 v. v. — fil. dr. V. Černiaus psichologijos psichologine tema.

Sekmdienis, birželio mėn. 27 d.

10:30 v. r. — Jaunimo simpoziumas "Mėšrios vedybos". Moderatorius psichologas dr. B. Grigaliūnas.

2:00 p. p. — ASD ir Korp! Vytis atskiros sueigos.

7:00 v. v. — Literatūros vakaras. Praveda fil. R. Vėžys.

Pirmadienis, birželio mėn. 28 d.

10:30 v. r. — Sudėtinė mokslinė paskaita. Prelegentai fil. dr. S. Matas ir fil. I. Kairytė.

7:00 v. v. — 1941 m. sukilimo minėjimas. Praveda fil. V. Statkus.

Antradienis, birželio mėn. 29 d.

10:30 v. r. — "Moters išlaisvinimas" (Women's Lib). Gyvos diskusijos su opozicija.

7:00 v. v. — Nor'western universiteto prof. Gordon Fordo, Mažvydo katekizmo į anglų kalbą vertėjo paskaita: "Senųjų lietuviškų teksų vertimai ir jų literatūrinė reikšmė".

Trečiadienis, birželio mėn. 30 d.

10:30 v. r. — Jaunimo simpoziumas "Religijos reikšmė šių dienų jaunimui".

7:00 v. v. — Moralinis šantažo pateisinimas (Brazilų byla, etc. Moderatorius fil. A. Dundzila; referantai fil. R. Kezys (VLK), V. Vaitiekūnas (VLK), kun. G. Kijauskas, SJ, P. Žumbakis. Diskusijos.

Ketvirtadienis, liepos mėn. 1 d.

10:30 v. r. — "Kas yra geras lietuvis?" Įvadas: fil. L. Griniaus paruošta tema. Diskusijos.

7:00 v. v. — Politinių — visuomeninių temų simpoziumas. Moderatorius fil. dr. T. Remeikis; dalyviai: A. Gureckas (VLK), B. Nainys (L. B.), fil. V. Kamantas (L. B.), fil. R. Kezys (VLK). Diskusijos.

Penktadienis, liepos mėn. 2 d.

10:30 v. r. — Politinių — visuomeninių temų simpoziumas. Ketvirtadienio dalyviai.

7:00 v. v. — fil. dr. R. Silbajorio paskaita apie dabartinę Lietuvos poeziją.

8:15 v. v. — Dramos ir muzikos vakaras. Praveda fil. R. Kvilytė; dalyviai: S. Kielaitė — Kelečienė, J. Kelečius, L. Barauskas, B. ir B. Dešiai, A. Vasaitis ir kiti.

Šeštadienis, liepos mėn. 3 d.

10:30 v. r. — Atviras FES pakenkesys — diskusijos įvairiais visuomeniniais, politiniais, organizaciniais klausimais.

2:00 v. p. — Stovyklos uždarymas.

8:00 v. v. — Stovyklos uždarymo šėkiai, laužas, etc.

Visi Sąjūdžio nariai bei skautai vyčiai ir vyr. skautės yra kviečiami suvažiavime — stovykloje dalyvauti. Visus prašome būtinai registruotis, nors žadėtumė dalyvauti tik vieną dieną ar savaitgalį. Registruojamasi pas fil. K. Ječių, 1310 Wayside Drive, Villa Park, Ill. 60181, kartu siunčiant 5 dol. registracijos mokestį.

ASS Vadija

Studentų ateitininkų kursų paskaitininkas Juozas Kazlas.

Nuotr. A. Norvilas

Dainų šventės banketo ruošimo jaunimo komitetą sudar šie asmenys: Andrius Markulis, Ramunė Butikaitė, Viktoras Stuopys, Jūratė Jasaitytė, Ona Gradinskienė, banketo rengimo pirmininkė, ir Vladas Žukauskas. Nuotr. P. Maletos